

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Пензионери у Србији у фебруару су примили јануарске пензије увећане за 5,4 процента. Пензије су повећане од 1. јануара ове године, а повишицу су добили сви без обзира на висину пензије и врсту права

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

**ЦИЉ – ПЕНЗИЈЕ 440 ЕВРА
ДО 2025.**

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-743
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-745
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампариа
Графопродукт ДОО
Нови Сад

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

ПОВОДОМ МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ЖЕНА

Постер – симбол женске борбе

Чувени постер „Rosie the Riveter” (у преводу „Ковачица Роузи”) с поруком „Ми то можемо!” одавно је препознатљив симбол женске борбе. Осми март – Међународни дан жена, прави је тренутак да се подсетимо како је настала ова феминистичка икона и ко је био инспирација за њен настанак.

Плакат на коме је приказана америчка радница у фабрици био је део кампање која је имала за циљ да подстакне запошљавање жена у одбрамбеној индустрији током Другог светског рата, када су мушкарци били на фронту. Тако је 1942. Интерни координациони одбор за ратну производњу компаније Вестингхаус Електрик ангажовао питсбуршког уметника Џ. Хауарда Милера да направи низ постера који ће бити приказани радницама компаније. Међу њима је био и постер „Rosie the Riveter”, који је постао можда и најславнија слика радних жена.

Ко је уметнику послужио као инспирација, деценијама је било предмет спорења. Дуго се сматрало да је инспирација за

жену на плакату у Вестингхаусу била Џералдина Хоф Дојл из Мичигена, која је током Другог светског рата радила у морнарској машинерији. Роузи на плакату изгледала је тако слично њеним фотографијама из четрдесетих, на којима је носила мараму са туфнама, да је било тешко веровати да није она. Иако та претпоставка никада није до краја доказана, прича се толико пута поновила да је постала прихваћена као чињеница, а Дојлова је чак добила и службено признање – годинама се појављивала на потписивању постера и на бројним догађајима у Женском историјском центру и Кући славних у Мичигену, а била је позвана и да одржи говор у мичигенском Сенату.

Али Џејмс Џ. Кимбл, писац и професор са Универзитета

Сетон Хол, желео је да у то буде сигуран. Тако је кренуо у шестогодишњу истрагу оригиналне фотографије која је инспирисала овај иконични плакат. На крају је успео, пронашавши оригинални примерак фотографије, на којој је фотограф записао коментар и име лепе раднице коју је сликао – Наоми Паркер. Фотографија је снимљена у машинској радњи на Морнарској ваздухопловној станици у Аламеди, у Калифорнији.

Кад ју је Кимбл пронашао, Наоми Паркер, која се тада презивала Фрајли, била је узбуђена кад је чула да је њена фотографија инспирисала плакат. Овај сусрет се десио у фебруару 2015 – више од 70 година након настанка Милеровог плаката. Иако свих тих деценија нико није знао за ту даму, срећна околност била је што је права инспирација за чувени плакат ипак пронађена и што је Наоми Паркер Фрајли бар накратко повратила свој идентитет оригиналне „Роузи”, која и данас бодри жене да истрају у борби за своја права.

Наоми Паркер Фрајли преминула је у јануару 2018. године, у 96. години. Једна од изјава које је након овог открића дала за медије била је: „Женама у овој земљи у ово време потребне су иконе. Срећна сам ако сам и ја једна од њих”.

Женска радна снага током Другог светског рата

Жене су у Другом светском рату преузеле много различитих улога, од директног учешћа у борбама, до рада у фабрикама, у помоћним службама, као медицинске сестре или возачи ватрогасних возила и трамваја, кондуктери.

Само у САД, између 1940. и 1945. године, проценат женске радне снаге порастао је са 27 на скоро 37 одсто, а до 1945. готово свака четврта удата жена била је запослена. Иако су те жене биле пресудне за ратне напоре, поражавајућа је чињеница да су њихове плате и даље далеко заостајале за мушким колегама: раднице су ретко зарађивале више од 50 процената плата мушкараца.

В. Кадиф

ИСПЛАЋЕНЕ ЈАНУАРСКЕ ПЕНЗИЈЕ УВЕЋАНЕ 5,4 ОДСТО

Циљ – пензије 440 евра до 2025.

Сви пензионери у Србији у фебруару су примили јануарске пензије увећане за 5,4 процента. Пензије су, у складу са Законом о ПИО, увећане од 1. јануара ове године, а повишицу су добили сви без обзира на висину пензије и врсту права.

Усклађивање пензија извршено је према тзв. швајцарској формули, што значи да се пензије усклађују према кретању два параметра – просечной заради и инфлацији у претходном периоду, при чему ти параметри имају подједнак удео у формули, односно проценат усклађивања се добија као збир 50 одсто од процента промене зарада и 50 одсто од процента промене потрошачких цена у посматраном периоду.

Министар финансија Синиша Мали је недавно изјавио да се ради на томе да се пронађе начин да пензије расту не само по швајцарској формули, већ да та формула буде модификована како би пензије расле брже и биле што веће.

– Намера нам је да модификујемо ту формулу и да пензије буду још веће. Циљ нам је 2025. година и зато је важно да наставимо да се одговорно понашамо према нашим јавним финансијама, да нам долазе нови инвеститори, да градимо нове аутопутеве и нове фабрике, а све то како бисмо имали више новца у буџету. Циљ нам је да 2025. године просечна пензија у Србији буде око 440

Министри Синиша Мали и Зоран Ђорђевић са корисницима дома Бежанијска коса

евра. Данас је око 230 евра а ми намеравамо да она буде дупло већа за пет година. И ми то можемо заједно са вама да урадимо само ако наставимо да се боримо за Србију као што смо се борили до сада – рекао је министар Мали истичући да су најстарији суграђани најзаслужнији за економске успехе које данас постиже Влада Србије, те да ће се пронаћи начин да њихове пензије расту брже и испрате стопе раста наше привреде.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, нагласио је да држава води одговорну политику према

пензионерима и да ће се наставити са растом пензија и у наредном периоду.

– Захваљујући свему ономе што је урадио наш председник Вучић, министар Синиша Мали, Влада Србије али и ви, ми можемо да гледамо у једну ведрину будућност и да правимо планове какву Србију можемо да видимо 2025. године. Визија Србије 2025. године је нешто што даје свима нама наду да ће наша држава бити модерна, савремена, у којој ће сви грађани бити задовољни, где ће стандард бити на задовољавајућем нивоу и где ће просечне плате бити 900 евра а пензије 440 евра. Свакодневно радимо

на томе како бисмо испунили обећање и обезбедили бољи материјални положај пензионерима – навео је министар Ђорђевић и додао да је Фонд ПИО у овој години издвојио 50 милиона динара више за побољшање друштвеног стандарда пензионера.

Просечна пензија за децембар 2019. године износила је 26.336 динара, а након увећања у јануару износи 27.758 динара.

Осим пензија, у истом проценту од 1. јануара увећане су и новчане накнаде за негу и помоћ другог лица, за телесно оштећење и за погребне трошкове.

Г.О.

Споразум о социјалној сигурности између Србије и Грчке

Првог марта 2020. године ступа на снагу Споразум између Републике Србије и Републике Грчке о социјалном осигурању, потписан у Солуну 13. јула 2017. године. Споразум обухвата област пензијског и инвалидског осигурања и грађанима

који су стаж осигурања стекли у Србији и Грчкој омогућиће остваривање права из ове области у државама уговорницама.

Надлежан за решавање по захтевима за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања применом

Споразума у Републици Србији је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, док је у Републици Грчкој то Заједнички завод социјалног осигурања (ЕФКА).

Споразум између Републике Србије и Републике Грчке

о социјалном осигурању објављен је у Службеном гласнику РС – Међународни уговори, број 9/2018 и у службеном гласилу Републике Грчке, број 198, део а, од 9. децембра 2019. године.

Г.О.

ПРОЈЕКАТ МЕЃУГЕНЕРАЦИЈСКЕ САРАДЊЕ И СОЛИДАРНОСТИ

Кључни разумевање и толеранција

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање организовали су 27. фебруара конференцију на којој су представили резултате пројекта међугенерациске сарадње и солидарности.

Фонд ПИО је у јануару ове године, на Старој планини, организовао међугенерациске радионице на којима је учествовало 30 младих и 30 пензионера из целе Србије. Учесници су били укључени у едукативне и забавне практичне обуке које су имале за циљ да подстакну узајамну подршку, сарадњу и пренос знања између различитих старосних група.

Отварајући конференцију, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, рекао је да је међугенерациска сарадња важна за свако друштво, као и брига о старијима, а да држава ради на томе да се сарадња између најмлађих и најстаријих унапреди јер она представља основу једног друштва.

– Ми у Министарству смо размишљали како да међугенерациску сарадњу унапредимо, да је подигнемо на највиши могући ниво. Један од наших предлога, који смо дали Министарству просвете и локалним самоуправама, јесте да се у близини геронтолошких центара изграде предшколске установе. Млађи би били близу старијих и упућени једни на друге и могли би да имају заједничке активности. Већ смо имали један састанак са Министарством просвете на ту тему, а и западна искуства показују да би то имало бројне позитивне ефекте. Треба рушити стереотипе и гајити емпатију према старијима – рекао је министар Ђорђевић.

Он је захвалио Фонду ПИО и учесницима пројекта и истакао

Министар Зоран Ђорђевић на представљању резултата пројекта о међугенерациској сарадњи

да верује да и млади и стари који су у њему учествовали желе да се такве активности наставе.

Директорка Сектора за односе с јавношћу Фонда ПИО, Јелица Тимотијевић, рекла је да ће Фонд и убудуће наставити да, кроз различите активности и програме, са великим еланом подржава међугенерациску солидарност јер верује да је за успон заједнице кључно развијати разумевање, сарадњу и толеранцију.

– Следећа фаза пројекта је истраживање ставова доносилаца одлука, али треба рећи да није све ни до државних органа. Много тога морамо сами да променимо, пре свега да појачамо елементе емпатије и толеранције – рекла је Тимотијевић.

Представљајући резултате радионица одржаних на Старој планини, ментор пројекта, доц др Зоран Весић са Факултета политичких наука у Београду, истакао је да цео свет стари, па тако и Србија. Према проценама Уједињених нација, свет ће 2100. године имати око 11 милијарди становника, од чега ће више од три милијарде бити старије од 65 година, навео је Весић.

– Када је реч о Србији, просечна старост становништва је 43,2 године, а само у периоду 2012-2018. удео становништва млађег од 15 година пао је на 14,3 одсто, док је учешће старијих од 65

година порасло на 20,8 процена. У истом периоду сваке године се рађало 37-38 хиљада мање од броја умрлих. Иако се ситуација у последње време мења набоље, Србија се, као и већина европских земаља, суочава са променом структуре становништва. Међутим, такве демографске промене управо дају могућност за јачање међугенерациске солидарности, а промоција тих вредности кроз контакт припадника различитих генерација треба да побољша њихово међусобно разумевање – навео је Весић.

Према његовим речима, организована радионица требало је да покаже неколико параметара: перцепцију младих полазника према старијима; асоцијације младих на старост; асоцијације старих о младима; шта су проблеми старијих данас, те који су то највећи проблеми младих.

Мерени су и различити сегменти стереотипа о старијима (које имају и стари и млади) на почетку и на крају програма, као и ниво емпатије младих са старијима и старијих са старијима.

Ефекти програма на стереотипе о старијим особама у категоријама топлина и компетентност показали су да су се после неколико дана проведених заједно стереотипи знатно смањили, као и предрасуде које су имали једни о другима. Др Весић наводи

да и такмичења у којима заједно учествују млади и стари јако добро утичу на њихов међусобни однос, а о ефектима радионица говори и висина просечне оцене коју су учесници дали на крају програма – чак 9,75.

– Вредновање које је вршено после сваке сесије је основ за израду препорука, које су и биле основни циљ радионице. Те препоруке су, у најкраћем, да треба наставити са организовањем различитих активности за заједнички контакт старијих и млађих; да млади људи чешће посећују старије у њиховим срединама – клубовима, домовима за старе, као и обратно, да старији чешће обилазе младе и проводе време са њима; те да међугенерациску солидарност треба да промовишу и јавне личности које ће говорити о изворним вредностима, поштовању, толеранцији – истакао је Зоран Весић.

Пре ове завршне конференције у Београду, промоције пројекта су одржане у Ваљеву, Краљеву, Нишу и Новом Саду, а од 2017. године, коју је Влада Републике Србије прогласила Годином међугенерациске сарадње и солидарности, спроводе се и друге активности и програми чији је циљ развијање разумевања и толеранције међу генерацијама.

М. Јовановић

РАЗГОВОР СА СЛАВКОМ ИМРИЋЕМ, ДИРЕКТОРОМ ПОКРАЈИНСКОГ ФОНДА ПИО

Приступачнији пословни објекти за ОСИ

Недавно сте поново именовани на место директора Покрајинског фонда (ПФ) ПИО на чијем сте челу од 2008. године. Осим што је то једна врста признања за досадашњи успешан рад, квалификује Вас и да стручно оцените резултате које је остварио ПФ ПИО. Шта кажу статистички показатељи о пословању ПФ у 2019. години?

– Када је реч о основној делатности Фонда, ПФ је прошле године, уз добро синхронизовану, садржајну и квалитетну комуникацију и сарадњу са Дирекцијом РФ ПИО, добрим делом допринео одличним резултатима у пословању Фонда у целини. Према статистичким подацима, ПФ је укупно, у првостепеном поступку из своје надлежности, у 2019. од поднетих 136.879 захтева за остваривање права из ПИО решио 120.713 захтева. У законском року до 60 дана решен је 109.391 захтев. Трудићемо се да у овој години будемо још ефикаснији и да пружимо још квалитетнију услугу грађанима.

Фонд ПИО је кроз поступак јавних набавки прошле године започео доградњу пословног објекта Филијале Нови Сад, а завршена је и доградња и реконструкција пословне зграде Филијале Сремска Митровица. Колико је то значајно за ефикаснију организацију посла у тим филијалама и колико ће оне бити приступачније особама са инвалидитетом?

– Јула 2019. године РФ ПИО је започео доградњу пословног простора Филијале Нови Сад – највеће филијале на подручју АП Војводине, у којој права из пензијског и инвалидског осигурања остварује око 200.000 осигураника и 92.800 корисника пензије. Ови радови се обављају да бисмо корисници-

Славко Имрић

ма приближили своје услуге и унапредили квалитет процеса рада. Предвиђено је да се радови заврше до краја марта следеће године и грађани ће након тога моћи да користе обједињене функционалне целине у оквиру јединственог објекта Филијале Нови Сад.

Изградњом тог објекта формираће се јединствена шалтера сала с оптималним бројем шалтера, за потребе Филијале и за потребе Дирекције ПФ. Ту ће бити и Одељење за медицинско вештачење Дирекције ПФ, а објекат ће бити приступачан за старије и за особе са инвалидитетом. Планирано је да на два подземна нивоа буде изграђено 28 паркинг места, па ће бити знатно побољшани услови за долазак на медицинско вештачење непокретних корисника права.

Јесенас је завршена и реконструкција и доградња пословне зграде Филијале Сремска Митровица која у оквиру својих надлежности покрива цео Срем, односно, пружа услуге из ПИО за 95.000 осигураника и 58.000 пензионера. На свечаном отварању реновираног

заједничког пословног објекта филијала РФ ПИО и РФЗО којем су, између осталих, присуствовала три министра из Владе Републике Србије, функционери локалне самоуправе, руководиоци РФ ПИО и РФЗО, као и ПФ ПИО, било је уочљиво задовољство грађана и запослених у филијалама због знатно унапређених услова рада. И овде је приликом реконструкције олакшан приступ и кретање ОСИ помоћу специјално изграђене рампе, а објекат је сада опремљен и новим лифтом прилагођеним њиховим потребама.

Како оцењујете сарадњу са пензионерским организацијама и организацијама ОСИ и њихову улогу у реализацији одредби Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО?

– Већ деценијама имамо одличну сарадњу са овим организацијама. Редовно присуствујемо њиховим скупштинама, где их, по потреби, информишемо о новостима из рада Фонда или новинама у вези са изменама закона и прописа. Повремено, у договору са њима, одржава-

мо и тематске трибине. Стална заједничка годишња активност нам је рад на упућивању пензионера на рехабилитацију у РХ центре и бање Србије о трошку Фонда. Наша успешна сарадња омогућила је да то право у 2019. искористи 3.238 пензионера свих категорија из АП Војводине. Сарадња са чланицама Савеза пензионера Војводине и Синдикатом пензионера Србије „Независност“ на општинском нивоу остварена је и при подели средстава за финансирање солидарне помоћи у храни, лековима, медицинском материјалу, греву и средствима за хигијену материјално најугроженијим категоријама пензионера. Преко филијала РФ ПИО са територије Војводине, а у складу са Правилником, за ову намену додељено је укупно 4.618.270 динара солидарне помоћи.

Ускоро ће у Фонду бити спроведена ресертификациона провера међународних ИСО стандарда. Како њихова примена утиче на квалитет пословних процеса у ПФ ПИО?

– Пошто Фонд својим услугама покрива више од четири милиона грађана, он мора да обезбеди једнообразност у раду у свакој својој организационој јединици. Такође, мора одржавати и квалитет пружене услуге, као и безбедност информација и података којима располаже. То успешно постижемо применом међународних стандарда ИСО 9001 и 27001. Процедуре по овим пословним процесима се примењују и по потреби ажурирају и у ПФ ПИО. Ускоро нам предстоји ресертификација и сви наши запослени се озбиљно и одговорно спремају за тај процес, кроз који ћемо уједно и унапредити своје радне процесе.

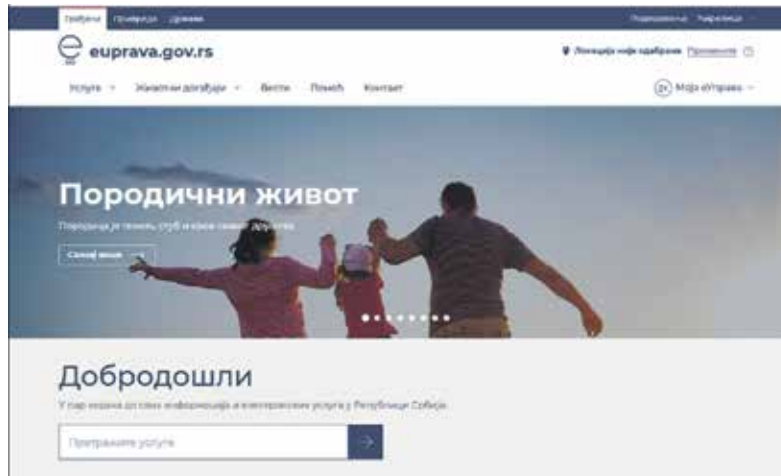
Мирослав Мектеровић

Електронски приступ услугама државних органа

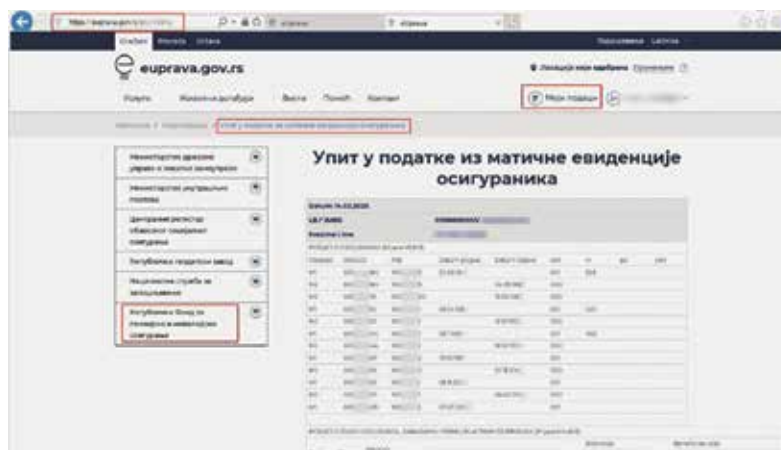
Канцеларија за информационе технологије и електронску управу Владе Републике Србије 3. фебруара 2020. године пустила је у продукциони рад редизајнирани веб сајт и портал еУправа. Основни циљ новог портала је да свим грађанима омогући електронски приступ услугама државних органа. У нови портал је уграђен и досадашњи начин електронске размене података између државних органа на основу Закона о општем управном поступку (такозвани еЗУП). Корисници портала еУправа су грађани и државни службеници који се могу пријавити на портал преко квалификованих електронских сертификата које је издао неки од издавалаца квалификованих електронских сертификата на смарт картицама. Смарт картице са сертификатом издаје МУП (лична карта са чипом), Привредна комора Србије, Пошта Србије и други.

Електронски приступ услугама је реализован путем веб сервиса а у реализацији новог портала еУправа су учествовали скоро сви државни органи и институције. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је активно учествовао у реализацији електронских услуга још од 2017. године када је почео са радом еЗУП. Тада је Фонда имао два од укупно 15 електронских веб сервиса.

На новом порталу еУправа, поред услуга које су намењене државним институцијама, Фонд је грађанима омогућио и увид у своје податке из матичне евиденције осигураника. То су пријаве и одјаве осигурања (М1 и М2) и уплате доприноса за ПИО (М4). Електронски увид у те податке

Насловна страница портала еУправа

Изглед екрана за увид у податке из матичне евиденције осигураника

Насловна страница новог сајта РФ ПИО

Фонд је омогућио грађанима још 2010. године уз претходно издавање пин кода на шалтерима филијала Фонда. Новим веб

сервисом, који је Фонд развио за потребе реализације новог портала еУправа, приступ тим подацима је сада могућ и преко

квалификованих сертификата (лична карта са чипом и друге смарт картице).

Када се грађани пријаве на портал еУправа својим квалификованим сертификатом, моћи ће да приступе својим подацима из базе матичне евиденције осигураника Фонда.

На крају листинга се налазе и додатне информације о приказаним подацима, као и линк ка страници веб сајта Фонда на којој се могу добити додатне информације у вези са захтевима за пензију.

Портал еУправа ће наставити развој веб сервиса са државним институцијама, а Фонд ће у наредном периоду реализовати и друге веб сервисе који ће бити у складу са обавезама из Закона о електронској управи.

Најављено је од стране Владе Републике Србије да ће ове године бити формиран Централни регистар становништва из чијих база ће Фонд аутоматски преузимати податке. До формирања Централног регистра становништва у Фонду су тренутно активности са другим државним органима и организацијама око развоја веб сервиса за преузимање и прихватање података у складу са Законом о ПИО.

Поред тога, почетком марта 2020. године требало би да почне са радом редизајнирани интернет сајт Фонда ПИО. Нови интернет сајт Фонда је урађен у складу са свим препорукама о изради веб презентација државних органа. Урађен је у потпуно новој технологији која ће омогућити ефикаснији приступ и рад, како грађанима, тако и корисницима који свакодневно ажурирају његов садржај.

Зоран Сутара

БРОЈНИ ЗАПОСЛЕНИ У СРБИЈИ ИМАЈУ СТАЖ И У НЕКАДАШЊИМ РЕПУБЛИКАМА СФРЈ

Како до пензије из иностранства

Бројни осигураници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање су део свог стажа навршили и ван граница Републике Србије. Најчешће су у питању радници који су били запослени на просторима бивше Југославије, чији стаж је након дешавања деведесетих година прошлог века постао „иностранци“. Наравно, стаж у државама које су као републике биле у саставу СФРЈ имају и бројни радници који су у тим државама радили и након њиховог осамостаљења, а инострани стаж имају и наши грађани који су били радно ангажовани у другим државама широм света. О начину остваривања права на пензију у иностранству, подношењу захтева и томе како наш Фонд у поступку помаже будућим пензионерима већ смо писали током 2019. године. Овом приликом већу пажњу ћемо посветити условима које осигураник треба да испуни како би остварио право на пензију у државама насталим на простору СФРЈ.

Правни системи ових држава развијали су се из сличних полазних тачака, имајући у виду да је поред републичких прописа у Југославији постојао и савезни Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања који је представљао правни оквир за све републике. Наравно, у годинама након осамостаљења све државе су мењале и дограђивале своје системе, али у њима поред разлика постоје и бројне сличности. Интересантно

је да се у законским прописима могу приметити и сличности у институтима уведеним у новијем периоду, што је најчешће резултат сличних околности које су тим одредбама уређиване. Све бивше републике СФРЈ су подигле старосну границу за одлазак у старосну и породичну пензију, промениле начин обрачуна висине пензије, а измењени су

и услови за остваривање права на инвалидску пензију, као и обим коришћења права из инвалидског осигурања. Смањен је обухват посебних прописа по којима само поједине групе осигураника могу да остваре право на пензију (припадници војске и полиције, нпр.) уз додатно поштравање услова, мењани су прописи у погледу снижавања

своје државе, а тек затим и дали ће пензију добити и из иностранства. Прописи за остваривање права на старосну пензију су колико-толико слични у свим некадашњим југословенским републикама. Најчешће је за осигуранике оба пола потребно навршење 65 година живота и 15 година стажа осигурања. Изузетак су Република Северна Македонија где је услов 64 године живота за мушкарце, односно 62 за жене, као и Република Црна Гора где у овој години мушкарци иду у старосну пензију са навршених 66 година и два месеца живота, а жене са 61 годином и девет месеци живота. У Црној Гори је у току прелазни период у коме се услови за старосну пензију сваке године поштравају, све док не достигну 67 година живота и 15 година стажа осигурања за осигуранике оба пола. У Хрватској је за жене у току прелазни период, па је ове године услов 62 године и шест месеци живота и повећаваће се док не достигне постојећи услов за мушкарце – 65 година живо-

та и 15 стажа осигурања, али је у овој држави такође могуће остваривање права и дугогодишњим осигураницима оба пола са навршених 60 година живота и 41 годином стажа осигурања. Сличан услов поред „редовног“ има и Словенија, где је за оба пола потребно 60 година живота и 40 стажа у који се не рачуна докуп стажа према прописима те државе. У Републици Српској, поред услова 65 и 15, старосну пензију могу да остваре мушкарци и са 58 година и четири месеца живота и 40 година стажа осигурања, а жене са 56 година и четири месеца живота и 38 година стажа осигурања. Овај услов ће такође сваке следеће године бити увећан. Прописи у Федерацији БиХ такође имају специфичност, па тако у том ентитету Босне и Херцеговине и осигураници са 65 година живота и 20 година пензијског стажа (урачунава се и посебан стаж по сваком основу) могу да остваре право на пензију. Веома је важно нагласити да сви међународни споразуми које је Република Србија закључила са државама насталим на простору Југославије предвиђају да се посебан стаж навршен у једној земљи исказује и узима у обзир у другој само уколико је навршен до 1. јануара 1965. године. Из тог разлога евентуално навршен посебан стаж у Србији у каснијем периоду не може да буде од утицаја на остваривање права у нпр. Федерацији БиХ.

Већина држава је увела у законе и право на превремену старосну пензију са нешто нижим условима од оних за старосну пензију, али уз трајно умањење висине пензије. Превремена пензија у Црној Гори се остварује са 62 године и 15 година стажа, а за жене је овај услов одложен до 2022. године. У Хрватској је мушкарцима довољно 60 година живота и 35 година стажа осигурања, а женама 57 и по живота и 32 и по стажа, али тај услов расте до 2030. године када ће бити изједначен са „мушким“. У Словенији је услов за превремену пензију сличан као један од услова

Контакт интернет адресе:

БиХ – Република Српска: www.fondpiors.org

БиХ – Федерација: www.fzmiopio.ba

Македонија – www.piom.com.mk

Словенија – www.piz.si

Хрватска – www.mirovinsko.hr

Црна Гора – www.fondpio.me

старосне границе због стажа који се рачуна са увећаним трајањем (тзв. бенефицираног стажа), а све у циљу да се оствари повољнији однос броја активних осигураника према броју корисника права на пензију.

При подношењу захтева за пензију осигураници, пре свега, воде рачуна о томе да ли испуњавају услове по прописима

за старосну – за оба пола 60 година живота и 40 стажа, с тим што се за превремену пензију рачуна и докупљен стаж.

Интересантно је да је у већем делу некадашњег југословенског простора скоро 30 година преживео југословенски услов за инвалидску пензију, по коме се осим инвалидности тражи и навршен стаж у трајању најмање 1/3 радног века. Овај услов напустиле су само Србија и Република Српска где је услов пет година стажа осигурања, с тим да је у Републици Српској могуће инвалидску пензију остварити и са 10 година пензијског стажа у који се рачуна и посебан стаж, уз ограничење које је већ наведено. Рачунање трајања радног века се минимално разликује између држава, као и ублажавање услова за млађе осигуранике (до 30 година живота).

За породичну пензију је специфично да се услови постављају и на страни умрлог и на страни лица које подноси захтев. Као услов на страни умрлог поставља се испуњење услова за старосну или инвалидску пензију (Босна и Херцеговина и Словенија), или навршење најмање пет година

стажа осигурања, или 10 пензијског стажа (Црна Гора, Хрватска и Македонија). Како је широк круг лица која могу, под одређеним условима, да остваре право на породичну пензију, задржавамо се само на оним условима који се односе на најближе сроднике и на године живота. За децу је породична пензија безусловна до 15 година живота (19 у Црној Гори), а уз школовање се то право продужава до 26 година живота (24 у Црној Гори). За преживеле брачне другове у Црној Гори, Хрватској и Словенији је услов исти без обзира на пол, али се ти услови међусобно разликују, па у Црној Гори треба 52 године живота (а најмање 45 у време смрти умрлог, како би се са навршењем година живота остварило право), у Хрватској 50 (45), а у Словенији 56 (51). У Републици Српској и Федерацији БиХ је услов за удовце 60 година живота, а за удовице 50, али у Федерацији БиХ удовица може да оствари право са навршењем 50 година, ако је у време смрти осигураника имала најмање 45. У свим државама брачни друг може да користи право уз дете, без обзира на године живота.

Посебно треба водити рачуна о томе да ли је уопште могуће остварити право на пензију у иностранству у случају да пензионер наставља да ради (новим запослењем, поновним почетком обављања самосталне делатности, или чак непрекидним предузетничким послом, имајући у виду да Закон о пензијском и инвалидском осигурању у Србији дозвољава такву могућност). Тако, на пример, прописи Републике Српске омогућавају и активним осигураницима у Србији да у Републици Српској остваре право на пензију, а што је измена до које је дошло након пресуда надлежног суда. Неке државе, попут Словеније и Хрватске обуставиће исплату пензије кориснику који уђе у осигурање у Србији, али ће при томе толерисати једине основе осигурања. На пример, осигураници који у Србији раде по уговору о делу моћи ће несметано да користе хрватску старосну пензију за разлику од оних који су са послодавцем закључили уговор о раду. Корисници инвалидских и породичних пензија треба нарочито да воде рачуна о ино-

страним прописима ако одлуче да уђу у осигурање док примају пензију. Најбоље је да у сваком случају консултују одговарајуће службе иностраних фондова и затраже јасно тумачење да ли ће им исплата пензије бити обустављена у случају радног ангажовања. Обавеза Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање је недвосмислена и није могуће избећи обавештавање о поновном осигурању корисника права. Такође, закључење новог брака под одређеним условима може да доведе до престанка права на породичну пензију у Словенији, на пример.

Очигледно, услови за пензионисање су бројни, разнолики и променљиви. Овај текст обрађује само оне по којима наши грађани најчешће остварују права и он пре свега треба да послужи као оријентир, помоћ у процени да ли осигураник испуњава услове за пензију у државама у којима је радио. За праву, потпуну и сигурну информацију сугеришемо да се осигураници непосредно обрате носиоцима осигурања који ће решавати по њиховом захтеву.

Мирослав Мирић

Нова директорка филијале Фонда ПИО у Вршцу

И р е н а Костов је од 20. фебруара ове године нова директорка филијале Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у Вршцу. Рођена је 1977. године у Вршцу, где је завршила основну и средњу школу, а звање дипломираног правника стекла је на Правном факултету Универзитета у Београду.

У Републичком фонду ПИО, у Филијали Вршац, запослила се 1. фебруара 2012. године, а до именовања за директорку филијале радила је на пословима матичне евиденције.

Удата је и има једно дете.

М. М.

РЕНОВИРАНЕ ПРОСТОРИЈЕ ИСПОСТАВЕ РФ ПИО У УБУ

Бољи услови за странке и за запослене

Просторије испостава Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и Републичког фонда за здравствено осигурање у Убу отворене су почетком фебруара након реконструкције која је трајала скоро три месеца. Радовима је обухваћена комплетна реконструкција и адаптација просторија, као и сва инсталација, за шта је средства обезбедила општина Уб. У току је поступак добијања употребне дозволе за прилазну рампу коју ће користити особе са неким степеном телесног оштећења.

Директор Филијале РФ ПИО у Ваљеву, којој припада Испостава Уб, Љубиша Дамњановић, захвалио је локалној самоуправи на уложеним средствима за адаптацију простора и изразио задовољство што ће и странке и запослени имати на располагању потпуно реновиране просторије.

На подручју Испостава Уб налази се нешто више од 5.000 корисника пензије и око 7.200 осигураника. Према речима директора Дамњановића, грађани у овој испостави могу добити потврду о томе да су корисници пензије, оверити кредите, извршити пријаву и одјаву са осигурања, предати захтев за остваривање права на пензију

итд., а корисници могу преузети и своје пензионерске картице како би на лакши начин доказивали свој статус пензионера.

Тренутно се ради и на адаптацији испостава филијала РФ ПИО и РФЗО у Мионици, Осечини и Лајковцу.

Г. О.

Информисање на језицима националних мањина

Покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Драгана Милошевић, уручила је 10. фебруара уговоре вредне 312 милиона динара за суфинансирање листова на језицима националних мањина чији су оснивачи национални савети.

– Информисање на језицима националних мањина један је од приоритета Покрајинске владе. Ови уговори показују да Покрајинска влада преко ресорног секретаријата брине о националним мањинама и очувању њиховог идентитета, језика, писма и културе. У претходне три и по године, од када траје мандат ове Покрајинске владе са председником Игором Мирковићем на челу, средства за ту намену повећана су са 264 на 312 милиона динара, са жељом и тенденцијом да буду још већа – рекла је покрајинска секретарка.

Уговори су уручени за 22 листа које издаје девет издавачких кућа – Мађар со, Хет нап, Хлас људу, Либертатеа, Руске слово, Хрватска ријеч, Буњевачки информативни центар, Ридне слово и Македонски информативни и издавачки центар.

На слици представници медија националних мањина са Драганом Милошевић (у црвеној хаљини).

Лесковац: брига за најмлађе

На име бесповратне финансијске помоћи младим мајкама, из градске касе Лесковца 5. фебруара исплаћено је три милиона и 750.000 динара.

Ову помоћ, кроз ваучере за прву набавку беби опреме, козметике и хране за бебе, примило је 267 породиља са подручја Лесковца које су потомство стекле током 2019. године.

Током претходне године за ове намене из буџета града Лесковца издвојено је 13 милиона и 216.000 динара.

И у претходних неколико година младим мајкама, породиљама без запослења, исплаћено је на име прве помоћи, једнократно, по 20.000 динара а за оне маме које су биле стално успелне код послодаваца издвојено је по 10.000 динара.

Обреновац: нови дом здравља

На Сретење, 15. фебруара, отворено је ново савремено крило обреновачког Дома здравља. Модеран и функционалан објект располже са око 2.000 квадрата корисног простора у коме ће бити смештена Служба хитне медицинске помоћи, Општа служба за лечење одраслих и служба Кућног лечења. Нови објект вредности 300 милиона динара опремљен је најсавременијом опремом. Зграда ће се струјом напајати из соларних панела на крову, а та енергија ће се користити за грејање воде и климатизацију унутрашњих просторија.

Грађани Обреновца чекали су безмало 50 година на нови објект који ће растеретити стару зграду, где се радило у тесним и неодговарајућим просторијама. Нови и савремени простор значајно боље и квалитетније лечење, али и боље услове рада за лекаре, сестре и немедицинско особље.

Сремска Митровица: бесплатан превоз за старије од 65 година

Сви становници Сремске Митровице старији од 65 година имаће бесплатан градски и приградски аутобуски превоз. Ову иницијативу граду су поднели удружење пензионера „Треће доба“ из Лаћарка и удружење пензионера железничара Сремске Митровице, а локална самоуправа им је изашла у сусрет.

Корисници пензија и лица старија од 65 година могу да добију повластице за бесплатан превоз у градском и приградском саобраћају на посебном шалтеру који је само за ове намене отворен на градској аутобуској станици.

Просечна зарада у децембру 59.772 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за децембар 2019. године износила је 82.257 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 59.772 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар-децембар 2019, у односу на исти период претходне године, износио је 10,5 одсто номинално, односно 8,4 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 10,6 одсто номинално и за 8,5 процената реално. У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за децембар 2019. номинално је виша за 14,0 одсто, а реално за 11,9, док је просечна нето зарада виша за 14,1 проценат номинално, односно за 12,0 одсто реално. Медијална нето зарада за децембар 2019. износила је 44.530 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Сврљиг: студентске стипендије

Општина Сврљиг стипендираће ове године 16 студената завршних година академских студија, који су испунили услове конкурса за доделу стипендије. Месечни износ финансијске помоћи увећан је на десет хиљада динара, уместо досадашњих седам хиљада, због мањег броја студената Уговоре је уручила председница општине, Јелена Трифуновић.

Ова помоћ је добродошла и студентима и њиховим родитељима. Општина Сврљиг почев од 2003. године улаже у знање и до сада је општинску студентску стипендију користило око 600 академица.

АНОРА – ПАМЕТНА РУКАВИЦА ЗА СЛЕПЕ И СЛАБОВИДЕ

Изум који олакшава живот

У жељи да помогне слепима да се оријентишу у простору, да разликују боје, броје новац и још много тога, Никола Крстић је за средњошколско такмичење у предузетништву пре две године дошао на идеју да направи паметну рукавицу за слепе. Данас он има 20 година, директор је стартапа „Анорис технологији“ и студент Рачунарског факултета. Тестирајући свој проналазак на слепим особама, унапређивао је рукавицу, кројио по жељама и потребама слепих особа. Изворно, она је била само једна од идеја које је имао, али се с временом показала као веома перспективна и потребна људима којима је намењена.

Како функционише

Анора слепима помаже при оријентацији у отвореном и затвореном простору тако што на препреке вибрира – што је неки предмет ближи, рукавица више вибрира и обрнуто. Тако особа може да „скенира“ објекте испред себе и да их избегне. Битно је напоменути да она није замена за бели штап, већ помаже особама да избегну препреке у висини груди, главе, све изнад кукова, на које им бели штап не указује. Иначе, рукавица покрива само горњи део шаке, па су прсти слободни. У њу је уграђена микрокамера која региструје, читава боје тако што особа усмери рукавицу у правцу објекта чија га боја интересује и кликом на дугме рукавица изговори боју. Анора на сличан начин препознаје новчанице, говори време, датум и има СОС функцију која се активира притиском на паник дугме, након чега лоцира корисника и позива помоћ пријатеља или асистента. Она може да препозна интензитет светлости – тада

Никола (лево) и Игор (десно) са Миланом Стошићем и Јеленом Стојановић из Савеза слепих Србије

корисник „скенира“ простор око себе како би сазнао да ли има вештачке светлости и где је њен извор, односно коју сијалицу треба да искључи. Једна од тежих функција за слепе, а што може да уради рукавица јесте да одређује ниво течности у посуди. Ако се, на пример,

жи информацију о њима. Она вибрира само када се користи за оријентацију у простору, а сва остала упозорења су говорни сигнали, и то на осам језика.

Анора је направљена од памучног, еластичног материјала, летњег или зимског, тако да може да се пере јер се са ње скида кутијица која садржи електронику. Она има блиц за ноћне услове и мале, соларне батерије које се пуне на два дана.

Никола Крстић и Игор Сужњевић, који је менаџер и суоснивач овог стартапа, стално осавременују рукавицу у погледу дизајна и апаратуре, која од мале постаје микро. Такође раде на томе да у будућности „паметна рукавица“ може да читава бар кодове. Ако слепа особа користи дигитални мерач температуре или говорну вагицу, онда ће рукавица моћи да јој прочита вредности. Млади тим „Анорис технологија“ напомиње да рукавица функционише уз подршку мобилног телефона, али да ће коначна верзија бити самостална, како би била доступна и онима који не користе апликације на телефону. Сва даља унапређења корисник ће моћи да уради простим ажурирањем софтвера, као што се данас ради са мобилним телефонима. Планирано је да коначна верзија овог помагала буде представљена крајем априла, а да серијска производња почне у мају.

сипа вода у чашу, што се ниво више приближава врху чаше, она шаље сигнал да корисник треба да престане са сипањем. Рукавица може и да региструје објекте у граду и да пружа

Циљ – да буде бесплатна

У Савезу слепих Србије потврђују да је овај изум јединствен у свету.

– Рукавица је мултифункционална и то је њена највећа предност у односу на сличне покушаје да се направи јединствено помагало за слепе. Са фирмом која пројектује паметну рукавицу имамо протоколну сарадњу и настојимо да региструјемо рукавицу као техничко помагало за слепе како би ова група особа са инвалидитетом могла да је бесплатно добије преко Фонда за здравствено осигурање, надамо се од почетка наредне године. У Србији има 12.000 регистрованих слепих и слабовидих особа. Планирано је да се установи неки критеријум по којем би слепи бесплатно добијали рукавицу, најпре деца и они који се школују, па онда старији. За сада могу да је поруче друштвено-одговорне компаније, локалне самоуправе и организације и кошта 45.000 динара за наше тржиште – каже Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије.

Савез слепих Србије и запослени „Анорис технологија“ увелико промовишу паметну рукавицу широм Србије, као и у региону. Серијска производња рукавице требало би да почне почетком маја у једној фабрици у Кикинди, где се прави сва електроника која је за њу потребна, тако да се може рећи да је ово у потпуности домаћи производ. За овај изум „Анорис технологији“ је пре три месеца добио грант Фонда за иновациону делатност у износу од скоро 80.000 евра, што им је знатно помогло да убрзају развој.

– Уложили смо доста труда и две и по године рада да бисмо дошли до финалне верзије. План нам је да производ поред Србије за почетак представимо у региону и централној Европи, а затим и западној Европи и Америци – каже Игор Сужњевић из „Анорис технологија“.

Јелена Томић

Нада за опстанак српских села

У организацији Задружног савеза Војводине, 12. фебруара ове године у Привредној комори Војводине у Новом Саду одржана је конференција посвећена улагањима државе у задруге у 2020. години. На скупу под називом „Подстицаји за задруге у 2020. години на републичком и покрајинском нивоу“, бројни задругари могли су да се информишу како доћи до потребних средстава путем расписаних конкурса.

Министар у Влади Републике Србије задужен за регионални развој и координацију рада јавних предузећа, Милан Кркобабић, истакао је да је за три године у наше задругарство уложено близу 1,7 милијарди динара, а да је у том периоду у Србији основано 650 нових задруга.

– Сада први пут имамо бесповратна средства за улагање у задругарство. Задругарство није успутна носталгија, него императив времена. Данас задруге представљају репрезентативног партнера за локалне самоуправе, за покрајине и државу. Када је реч о корпорацијама, оне морају знати да на супротној страни имају добро организовану задругу – истакао је Кркобабић и додао да задругарство

Учесници конференције о улагањима у задруге

данас представља наду за опстанак српских села.

Министар је изјавио да је у 2020. за ревитализацију задругарства у Србији опредељено нових шест стотина милиона динара за још око педесет до шездесет задруга. Навео је да је реч о једном целовитом програму, чија реализација је планирана у првој половини године и који ће уважити специфичности централне Србије, Војводине, Косова и Метохије, као и Републике Српске, са којом је почела сарадња у овој области.

Вук Радојевић, покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство, истакао је да је држава учинила огроман искорак тиме што

је препознала значај земљорадничких задруга и за њихово субвенционисање определила конкретна средства, која су изостајала деценијама. Подсетио је да је Покрајински секретаријат за пољопривреду 2017. године први пут предвидео земљорадничке задруге као кориснике бесповратних средстава.

– Претходне три године, на основу конкурса ми смо, заједно са земљорадничким задругама, инвестирали близу 140 милиона динара у задругарство широм Војводине. Уколико томе додамо и конкурс Покрајинског секретаријата за регионални развој, који је директно намењен само земљорадничким задругама и где је укупна вредност субвенци-

ја износила 50 милиона динара, што је генерисало инвестиције од 150 милиона динара, за ове три године заједнички је уложено близу 300 милиона динара за инвестиције, опрему, савремену технологију и све оно што је потребно да би земљорадничке задруге биле конкурентније – нагласио је Радојевић. Он је додао да је удруживање малих и средњих пољопривредника у задруге постао императив, те да ће и у 2020. ресорни секретаријат наставити са истим мерама у задругарству.

На скупу у ПКВ представљени су и актуелни конкурси за 2020. годину, као и они који ће ускоро бити расписани.

Мирослав Мектеровић

УРЕДБА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Пчеларима – осамсто динара по кошници

Влада Републике Србије донела је Уредбу о изменама и допуни Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2020. години.

Према овој уредби, измењен је износ подстицаја по кошници пчела. Уместо досадашњих 720 динара, пчелари ће добијати 800 динара по кошници.

Ово повећање од 11,1 одсто својевремено је најавио Савез

пчеларских организација Србије (СПОС) истакавши да ће се на овај начин обезбедити додатних више од 500.000 евра у маси за пчеларе Србије.

Просечан пчелар, члан СПОС-а има 60,3 кошнице пчела, за које је 2019. године добио субвенције у износу од 43.416 динара, а у 2020. години добиће 4.824 динара више, односно 48.240 динара, наводе из ове крвне организације. **Г. О.**

ПОДСТИЦАЈИ ЗА УЧЕСНИКЕ РАТОВА ОД 1990. ДО 1999. ГОДИНЕ

Развој социјалне економије

Покрајински секретаријат за привреду и туризам ће у оквиру својих подстицајних мера за развој привреде у 2020. години додељивати бесповратна средства намењена повећању укупног привредног раста и развоја предузетништва у АП Војводини.

Ове године Секретаријат је препознао друштвено одговорни аспект и значај који носи специфична категорија становништва, тачније учесници оружаних сукоба у периоду 1990–1999. године.

Правилницима о додели бесповратних средстава за конкурсе из области привреде, и то микро и малим привредним друштвима и предузетницима за субвенционисање издатака за набавку опреме, те конкурсима за набавку репроматеријала, подстицаје уметничким и старим знатима, као и за допринос социјалној економији АП Војводине, предвиђени су посебни критеријуми на основу којих се даје подстрек учесницима ратова деведесетих година.

Иван Ђоковић

Планиран је и нови конкурс за набавку рачунарске опреме или услуге дигитализације, где ће се посебно водити рачуна о предузетницима који су били учесници наведених ратова, или уколико запошљавају учеснике оружаних сукоба деведесетих година пре-

снихе оружаних сукоба деведесетих година пре-

Такође, у 2020. години велики значај се придаје пружању подршке развоју социјалне економије у Војводини, а кроз финансијску подршку привредним друштвима и предузетницима који запошљавају социјално и материјално угрожене категорије становништва, где су учесници ратова деведесетих година пре-

познати као посебна категорија. Борци ратова деведесетих ће се, као посебна категорија становништва, додатно бодовати и у конкурсима из области туризма и угоститељства.

Иван Ђоковић, потпредседник Покрајинске владе и покрајински секретар за привреду и туризам, истиче да је Покрајински секретаријат у домену социјалне економије ишао корак испред Закона о социјалном предузетништву, користећи концепт нацрта као основу, препознавши резон законодавца и резон друштва. Тако се финансијски подстицај односи не само на оне који запошљавају ОСИ, већ и на оне који запошљавају социјално угрожене категорије, с циљем да се пружи допринос афирмацији и хуманом приступу унапређењу пословања у области социјалне економије.

Д. Кораћ

Крагујевац: обуке за ОСИ

Особама са инвалидитетом, полазницима обуке за немачки језик у крагујевачкој филијали Националне службе за запошљавање, недавно су уручени сертификати. Учење немачког језика за ове незапослене особе у НСЗ трајало је три месеца, а обуку је успешно завршило њих десет.

Крагујевачка филијала Националне службе за запошљавање организовала је за незапослене ОСИ и основну информатичку обуку, затим обуку за енглески језик, за шиваче обуке и помоћне куваре.

М. С.

АКТИВНОСТ САВЕЗА СЛЕПИХ И СЛАБОВИДИХ ОСОБА СРБИЈЕ

Бољи положај особа са инвалидитетом

Председник Савеза слепих Србије Милан Стошић уручио је почетком фебруара, на конференцији у свечаној сали Скупштине града Лесковца, градоначелнику Лесковца Горану Цветановићу захвалницу за успешну сарадњу и велики допринос унапређењу положаја слепих и слабовидних особа.

– Ниједна инвалидност није лака, а губитак вида је свакако једна од најтежих. Ипак, тај проблем се мање манифестује када се осећа друштвена солидарност и солидарност појединаца. Та врста солидарности у Лесковцу импресионира – истакао је овом приликом Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије.

Миливоје Ђокић, председник Окружне организације слепих и слабовидних у Лесковцу, захвалио је на свему што је град Лесковца урадио за особе са инвалидитетом, јер уз овакву подршку те организације лакше функционишу.

Обраћање Милана Стошића, председника Савеза слепих Србије, на уручивању захвалнице у Лесковцу

Градоначелник Лесковца је нагласио да је град ове године за пројектно финансирање области социјалне заштите издвојио 31 милион динара. Зграда Центра за социјални рад потпуно је прилагођена потребама слепих и слабовидних особа, а и већина објеката јавних институција је тако уређена. Широм града се постављају

тактилне стазе за самостално кретање слепих, као и рампе и чесме за инвалиде и звучни семафори. И у наредном периоду планиране су бројне активности у изједначавању могућности, превазилажењу препрека, обеснаживању стереотипа и прихватању различитости.

Д. Коцић

Путоказ за лепшу старост

Радмила Пеција Урошевић магистар је социолошких наука, новинар, приповедач, драматург, социотерапеут. Аутор је књига: „Ћутање времена седмог“, „Руже господин Луке“, „Поздрави неког“ (сабране животне приче деце до 18 година која су жртве неадекватног старања, насиља или трафикинга, а збринуте у прихватилишту), као и „Бол за понети“, „Вратите ми моје козе“, „Бонтон старења – или деманти о старењу“. Повод за разговор са Радмилом Пеција Урошевић је њена нова, недавно објављена књига „Старење без (ауто)цензуре“.

Шеф сте Одсека за социјалну заштиту и координатор Волонтерског сервиса Звездара, који збрињава невидљиве и социјално искључене Звездарце у кућним условима, али за помоћ, као и за учешће у разним радионицама Сервису се обраћају и суграђани са других општина. Колико су Ваша књига „Бонтон старења“ и ова најновија плод искуства рада у Волонтерском сервису Звездара, који постоји већ девет година?

– Када говоримо о ове две књиге и вези са мојом праксом у Волонтерском сервису, различитим радионицама и индивидуалном раду са сениорима, реч је о узајамности и интеракцији. Помажући старијим и средњим

генерацијама, много сам научила о њиховим проблемима и шта је права помоћ. Моје искуство у социологији старења је спој теорије и праксе у којој су сами сениори активни чиниоци. Нажалост, активизам је „слаба тачка“ наших сениора који су доминантно пасивни и највећа очекивања за свој бољитак имају од других, а најмање од себе самих. У рад Волонтерског сервиса сам уградила све своје знање, искуство и идеје у планирању активности фокусираних на мотивацију, активацију, учење, дружење, развијање интересовања и – пре свега, промену свести да пензионерски дани не треба да буду досада и чекање и да квалитетан живот у ста-

рости није доминантно ствар новца и статуса.

Шта нам кроз поигравање речима говори сам наслов књиге „Старење без (ауто)цензуре“ и који је путоказ за лепшу старост?

– Наслов сам неколико пута мењала пре него што сам се одлучила за коначну варијанту. Настojала сам да он буде огледало садржаја, али и да већ на прву лопту понуди провокацију, заинтригира... Ова игра речи самоцензура је део те намере. Као све што радим, и овај рукопис је намењен свим генерацијама, јер се однос према нама самимима и другим људима учи и развија целог живота. Квалитетна, активна и стална комуникација са собом,

нашим потребама и могућности-ма, у директној је корелацији са квалитетом нашег старијег доба. Тај однос треба да буде искрен, отворен, радознао, активан.

Која сте главна питања поставили у ове две књиге?

– Ако је „Бонтон“ отворио питања и проблеме старијих људи и старења, „Аутоцензура“ је наставила тим путем тако што је направљена мапа препрека које долазе споља, из заједнице, и изнутра – од нас самих и наших породица, и које нас осујећују у решавању проблема старијих. Она се бави тиме како размишљати о себи пре одласка у пензију, како превазићи пензионерске навике и, посебно, како породица и сродници, професионалци и заједница треба и могу у томе да помогну.

Аутор сте и позоришног дела „Извините, колико имате година?“, које је веома духовито, а и на насловној страни нове књиге је фотографија која одише ведрином и духа и тела. Колико су важни смех и ведар дух и како да се појединач не предаје?

– Овом представом сам желела да осмехом и смехом сагледамо ситуације у свакодневном животу у коме смо успешни или неуспешни, усамљени или заљубљени – без обзира колико имамо година. Када демонтирамо различите ситуације, као и констатације „лако је вама младима“ или „лако је вама старијима“ схватамо да никома није лако, али и да свима може бити лепо ако се потруде. Због тога што заиста није важно колико имамо година ако смо заљубљени, успешни, задовољни или незадовољни својим животом, одговор на питање „Извините, колико имате година“, које се као лајтмотив провлачи кроз овај омнибус од пет прича, само питање доводи до апсурда.

Да ли то значи да ваши рукописи покрећу људе да буду активнији, самосвеснији и можете ли дати неки пример колико је важно развијати се цео живот?

Радионице за сениоре

Поред писања књига, Радмила Урошевић Пеција своје вештине и знања несебично преноси другима. Уз подршку београдске општине Врачар, она уторком држи предавања и радионице у галерији на Божидарцу (на слици). Тако се у фебруару и марту реализује програм „Атеље промена“, у оквиру циклуса „Припрема за пензију“. Ова предавања подразумевају укупно седам интерактивних радионица, а циљ им је да унапреде квалитет свакодневног живота кроз мапе личних вештина намењене сениорским и средњим генерацијама. Полазећи од пензионисања као једног од најважнијих догађаја у животу, она објашњава да се теме за радионице бирају не само на основу знања из књига, већ директно из искуства људи који долазе на радионице. Смисао свих предавања јесте припремити људе за треће доба, ставити им до знања да одласком у пензију не треба да се осаме, већ да уче и објаснити им на који начин да развијају личне вештине и превазилазе проблеме и несигурности које старост може да донесе.

Ј. Томић

– Својим књигама, представама, радионицама, предавањима, увек настојим да покренем у нашим главама изгубљену културу старења, а у заједници успостављање и социологије старења јер сениорима је потребна и помоћ и подршка. Ако смо активни и позитивни у старијим годинама, остављамо најбољи залог за будућност и поруку генерацијама које долазе. Лична одлука је први корак и лична дозвола да тражимо и примимо помоћ.

Зато се може рећи да је књига намењена свима, као и професионалцима и другима који могу да помогну да се цензуре различите врсте уклоне. Некада је довољно саслушати старије и дати им корисне информације. Парадоксално је да, иако живимо у време информација и медија, многи сениори живе у неинформисаности или осећају немоћи да неко право могу да остваре. Ако грађани не знају да постоји неки бесплатан програм у њиховом окружењу, он за њих суштински и не постоји.

Колико је старијим људима важна подршка целог друштва и зашто је значајно волонтирање?

– Старији људи постају одласком у пензију рањива категорија, социјално искључена, притиснута својом егзистенцијом јер је одлазак у пензију социјални удар у многим сегментима. Волонтирање се свуда у свету, и у много развијенијим и богатијим друштвима од нашег, доживљава као добар програм социјализације, хуманизације и квалитетноведеног слободног времена. У Волонтерском сервису Звезда ре годинама су пензионери најзаступљенији. Обрадујем се кад дођу појединци који „броје ситно до пензије“ и распитују се како могу да волонтирају. Имамо различите програме и свако ко жели може да се пронађе у неком од њих – да помаже у кућним условима, Саветовалишту, различитим радионицама и да промовише волонтирање.

Наша саговорница истиче и да увек настоји да пензионерима каже да не треба да се понашају „пензионерски“ јер је тај израз одавно постао метафора за пасивност и спорост.

Јелена Оцић

НИШ: САРАДЊА ГРАДА И ГЕРОНТОЛОШКОГ ЦЕНТРА

Да стари не буду сами

Град Ниш ће ове године финансирати и учествовати у пројекту „Да стари не буду сами“ који је намењен корисницима старијим од 60 година. Носилац пројекта, чија је вредност 1,8 милиона динара, јесте Геронтолошки центар, а циљ је да се код старих смањи осећај социјалне искључености, усамљености и да се подстакну на међусобно дружење. Пројекат ће бити реализован у наредних годину дана, у виду дневног боравка за старе особе у Геронтолошком центру и укључиваће бројне креативне, спортске и друге активности корисника, као и прегледе психолога и психотерапеута. Најважније од свега је дружење и боравак у окружењу са својом генерацијом, истичу у градској Скупштини. Наглашавају да је Геронтолошки центар у Нишу многе од ових активности и до сада успешно обављао, али је град желео да се укључи и све то подигне на виши ниво.

Средства за реализацију овог пројекта обезбеђена су у буџету града Ниша.

Г. О.

ПОЖАРЕВАЦ: ДРУШТВЕНА БРИГА О СТАРИЈИМА

Одобрено шест пројеката

Комисија града Пожаревца објавила је предлог листе за суфинансирање пројеката намењених унапређењу положаја старијих. Одобрено је шест пројеката, којима ће се доделити укупно два милиона динара. Гледано појединачно, одобрена средства крећу се од 121.000 до 685.000 динара. Средства су одобрена на основу јавног конкурса, рас-

писаног у склопу реализације Локалног акционог плана за унапређење положаја старијих 2017–2020, за 2020. годину. Општи циљ конкурса је

помоћ и подршка старијима који се налазе у ризику од социјалне искључености и сиромаштва, од болести и инвалидитета и у ризику од насиља и дискриминације.

Конкурс је имао за циљ, између осталог, боље информисање старијих о њиховим правима и подстицање међугенерациске и интергенерациске солидарности **Г. О.**

ЛЕСКОВАЦ

Сертификати за десет геронтодомаћица

Средином фебруара у лесковачкој филијали Националне службе за запошљавање свечано су уручени сертификати за десет новообучених геронтодомаћица. Сертификате им је уручио и поздравио их пригодним речима Дејан Станковић, директор лесковачке филијале НСЗ.

Обука полазница трајала је око 40 дана, а затим су прошле и праксу од око месец дана у Установи за одрасла и старија лица у Лесковцу.

Ове квалитетно обучене геронтодомаћице моћи ће одмах да се запосле у неговању старије популације за шта постоји велико интересовање на подручју града, истакао је Дејан Станковић.

Једна од полазница, Јадранка Павловић (41), после пријема сертификата рекла је за медије да јој ова обука много значи и да верује да ће јој омогућити сигурно запослење (на слици). **Т. С.**

Подстицај занимањима која недостају

Сертификате о завршеној обуци у области старог занатства и уметничких заната, за коју је град Нови Сад издвојио милион и по динара, добило је 40 полазника обуке на свечаности у Занатском дому.

Припрема и реализација обуке 40 особа са евиденције Националне службе за запошљавање остварена је кроз активности Градске управе за привреду, Филијале НСЗ Нови Сад и Удружења самосталних занатлија Новог Сада.

Милорад Радојевић, члан Градског већа за привреду, нагласио је да град већ неколико година реализује акционе планове запошљавања како би помогао микро, малим и средњим предузећима, а већ четврту годину подржава обуку за дефицитарна занимања.

Начелник Одељења за посредовање у запошљавању и планирању каријере у новоградској филијали НСЗ, Душан Марјановић, наводи да сваке године 30 до 40 особа заврши ову обуку, што им касније помаже да аплицирају на конкурсе НСЗ.

Председник Удружења самосталних занатлија, Славко Новаковић, истиче значај старих и уметничких заната којих има све мање, и каже да им је зато драго кад их полазници обуке консултују приликом отварања занатских радњи.

Д. Кораћ

ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ИНВАЛИДА РАДА ЈАГОДИНА

Борба за бољи статус у друштву

Општинска организација инвалида рада из Јагодине постоји од 1963. године, па континуирана брига о чланству, заједнички излети, солидарност на делу и сарадња са осталим организацијама у Србији, али и у Републици Српској, трају већ деценијама. За свој рад и залагање, посебно Актива жена и секције добровољних давала-

ца крви, Организација је награђена Октобарском наградом града Јагодине.

Да би унапредили и побољшали животне услове инвалида рада са овог подручја, чланови Одбора ООИР Јагодина дошли су на идеју да формирају међуопштинску организацију која би обухватила све градове Поморавског округа.

Боља међусобна сарадња омогућила би и инвалидима рада да остваре право на повластице које имају особе са инвалидитетом, као што су: попусти за музеј, позориште, биоскопе, библиотеке.

Следећи корак је слање циркуларног писма свим организацијама и удружењима у Србији са иницијативом за промену закона,

како би инвалидитет стечен због повреде на раду и инвалидитет добијен рођењем или настао услед болести, имали исти третман. Јер, и код једних и код других јављају се исти проблеми: немогућност самосталног живота, потреба за помоћи другог лица, набавка ортопедских помагала, скупи лекови и још много тога.

Г. О.

БЕСПЛАТНА ИНФОРМАТИЧКА ОБУКА ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ У КИКИНДИ

За обуку за рад на рачунарима пријавило се 80 пензионера

У току други од четири течаја

Центар за стручно усавршавање у сарадњи са управом града Кикинде организовао је бесплатну основну информатичку обуку за пензионере. Први течај од 21 час завршен је 18. фебруара, а други је у току и трајаће до 4. марта. Било је предвиђено одржавање три течаја, али због великог интересовања уведен је још један. Сваки од њих похађа по 20 полазника. Учесницима прве групе сертификате је уручио Дејан Карановић, директор кикиндског Центра за стручно усавршавање. Обуку води Арпад Пастор, професор информатике.

С. Завишић

ДЕВЕТА „СРЕТЕЊСКА ТРКА” У УШЋУ НА ИБРУ

Рударски као атлетичари

Поводом Дана државности Републике Србије и Сретења, у рударској варошици Ушће на Ибру, удаљеној 50 километара узводно од Краљева, одржана је девета међународна атлетска манифестација „Сретењска трка”.

У овогодишњој трци учествовало је 200 такмичара – од пионира до ветерана у мушкој и женској конкуренцији, подељених по узрасним категоријама, углавном из Ушћа и околних градова, али и атлетичари из румунског града Сибијуа. Трку је пратило око две хиљаде љубитеља краљевског спорта.

Посебну атракцију и ове године је представљала трка рудара „Ибарских рудника” из оближњег Баљевца и њихових колега из још неколико рудника у саставу Јавног предузећа за подземну експлоатацију

угља, који су трчали под пуном рударском опремом! Све то им није засметало да се на стази дугој „само” 600 метара својски потруде и трче као истински атлетичари. У неизвесној трци прву петорку међусобно је раздвајало само неколико секунди, али је на крају, као и пре три године, најбржи био Дарко Пешић (29), рудар „Ибарских рудника”, иначе Ушћанин који

ову стазу, очигледно, добро познаје.

Осим што су домаћински угостили такмичаре, гостољубиви домаћини су и овом приликом за многобројне посматраче и госте припремили вруће ушטיפке са сиром и пекмезом, а за љубитеље „добре капљице” и – по чашицу љуте, или грејане ракије.

Д. Стојић

„ПОЉУБИ МЕ – НАЈДУЖЕ” У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

Манифестација љубави

На знаменитом Мосту љубави у централном врњачком парку, 14. фебруара, на Дан заљубљених, упркос кишовитом и прохладном времену, одржана је 12. манифестација љубави под називом „Пољуби ме најдуже”.

У жестокој конкуренцији парова „филмским” пољупцем који је трајао пуних 112 минута или безмало два сата, поново су победили Ирена и Ђорђе Божић (на слици), млади брачни пар из Крушевца, оборивши тако досадашњи рекорд из 2015. године када су се, такође њих двоје, љубили 101 минут!

Тиме су Ирена и Ђорђе постали апсолутни – четвороструки победници манифестације, а за победу су им припале вредне награде Туристичке организације општине Врњачка Бања, организатора овог јединственог такмичења. Ирена и Ђорђе, који су се лане на овом истом мосту верили, у јуну очекују досад највреднију животну награду – принову у својој малој породици.

Проглашени су и најатрактивнији, али и најстарији пар на овогодишњем љубавном надметању, којима су, исто тако, припале вредне награде.

Д. С.

САМОУСЛУГА ЗА МЛАДЕ У СВРЉИГУ

Лакше до посла

У средњој школи „Душан Тривунац Драгош” у Сврљигу недавно је отворена „Самоуслуга за младе”, која представља јединствен простор за незапослене младе људе, који нису у процесу образовања. На овом месту они могу да добију све информације у вези са својим активирањем и запошљавањем. Циљ овог пројекта, који финансира Европска унија, а суфинансира Влада Републике Србије, јесте повећање запослености рањивих група, младих људи који нису ни запослени, ни у образовном систему, нити на обуци, као и сиромашне незапослене омладине.

На отварању „Самоуслуге” говорили су Јелена Трифуновић, председница општине Сврљиг, Марко Стојановић, директор Западнобалканског института, и Дарко Радичанин, директор организације Достигнућа младих у Србији.

Самоуслуга за младе опремљена је најсавременијим училима а млади људи овде могу да добију све информације о запошљавању, уместо да обилазе бројне институције у локалној заједници. Ова акција је део глобалног пројекта „Подршка младима у запошљавању” који реализују организација Достигнућа младих у Србији и Западнобалкански институт, заједно са општинама Рашка и Сврљиг. Укупна вредност пројекта је 4,7 милиона евра.

Овакву „самоуслугу” је прво добила Рашка, а отварању су присуствовали и премијерка Ана Брнабић и шеф делегације ЕУ у Србији, Сем Фабрици.

С. Ђорђевић

Рекордних 15.000 посетилаца

У Белом Блату, селу близу Зрењанина, одржан је 16. фебруара седми Фестивал кобасице и домаће ракије. Ово вишенационално село, које броји око хиљаду мештана, било је тога дана домаћин рекордном броју гостију – више од петнаест хиљада посетилаца желело је да дегустира и купи сир, свеже и печене кобасице, чварке, домаћу сланину, ракију, вино, као и домаће колаче и многе друге производе. У километарским колонама које су стрпљиво возиле ка центру Белог Блата, ове године је, поред домаћих, било и гостију из Мађарске, Словачке, Румуније и Македоније.

Град Зрењанин је, у сарадњи са организаторима, обезбедио и бесплатан аутобуски превоз од Зрењанина до Белог Блата, а куриозитет овогодишње Кобасицијаде је група од 53 планинарке и планинара, који су стигли пешке прешавши ову релацију од двадесетак километара за око четири сата.

Циљ белоблатске кобасицијаде је првенствено да се људи друже, али и

такмиче у припремању укусног залагаја и квалитетног пића, те је и ове године више од 60 екипа било орно за надметање.

Званично отварање и почетак такмичења организовано је у 11 часова, а екипе су имале задатак да од добијених пет килограма меса направе што укуснију свежу и печену кобасицу. Према оцени жирија, најкуснији производ, као и најлепшу декорацију послужења, имала је екипа „Фарма Хорват“ из Бачког Петровца, друго место припало је тиму „Мргић“ из Перлеза, а треће екипи „Фрижидер“ из Новог Сада. Победничка екипа добила је и ваучер за путовање у вредности од 500 евра од једне зрењанинске туристичке агенције.

Поред такмичења у прављењу најбоље кобасице, одржано је и надметање произвођача домаће ракије, а стручни жири није имао нимало лак посао да прогласи победнике за најбоље направљену ракију од кајсије, јабуке, крушке, дуње... све до шљиве.

М. Мектеровић

ОСМИ САЈАМ ПИРОТСКЕ ПЕГЛАНЕ КОБАСИЦЕ

Признања најбољима

Крајем јануара у Пироту је одржан осми Сајам пеглане кобасице, гастрономска манифестација која сваке године побуђује велико интересовање бројних посетилаца из југоисточне Србије и суседне Бугарске.

Произвођачи из Лесковца, Зајечара, Ниша, Сврљига... и наравно из Пирота и Пиротског округа, на четрдесет штандова, поред незаобилазне пеглане пиротске кобасице, изложили су и разне сиреве, али и месне производе. Посетиоци су могли да уживају и у домаћој ракији и винима из југоисточне Србије.

Као допуна Сајма пеглане кобасице на више десетина штандова била је богата понуда

сувенира, домаћих производа и ручне радности. Велики број тих производа инспирисан је најпознатијим брэндом овог краја, пиротским ћилимом, а Пирот има још познатих производа, као што су качкаваљ, пиротска грнчарија, а од пре осам година и пиротска пеглана кобасица.

Сајам је отворио градоначелник Пирота, Владан Васић, који је том приликом рекао да

ће пиротска пеглана кобасица остати производ са заштићеним географским пореклом, наглашавајући значај овог сајма који је окупио много гостију.

Александар Џунић из Пирота, који на сајму излаже пиротску пеглану свих осам година на штанду под именом „Кад падне први снег“ и чији су производи, по мишљењу стручњака веома квалитетни, и ове године

је одбранио титулу најбоље. Друго место припало је Милану Савићу из екипе „ММ“, док је треће место припало Ненаду Златковићу из екипе „Козорог“, сви из Пирота. Награде најбољим произвођачима уручио је градоначелник Пирота, Владан Васић, а организатор Сајма, као и претходних година, била је Туристичка организација Пирот.

С. Панакијевски

Деценија живота више

Истраживања су потврдила да богати не само да живе дуже, већ имају и покљоњених десетак година без већих здравствених проблема очекиваних у старијем добу

Јаз све већи. Богати све богатији, сиромашни све сиромашнији. Први живе дуже и здравије, други у оскудици умиру пре времена. Ипак, свет иде напред, даје слику статистика.

Људски живот се непрекидно продужава. Само од две хиљаде до данас глобални просек порастао је за пет и по година, па очекива-

као основ послужиле су две студије из 2002. године, енглеске лонгитудиналне студије о старењу и америчке о здрављу у пензији. Анализирани су подаци о више од 25.000 мушкараца и жена, из Британије и САД, старијих од 50 година, узимајући у обзир елементе као што су образовање, класна припадност, имовински статус. Здравствено стање учесника је затим праћено у наредној деценији, да би се у исходу у обе земље показао драстичан ниво неједнакости.

Све је пало у засенак у поређењу са богатством, констатује аутор чланка у „Њујорк тајмсу“.

Мушкарци из групе најбогатијих имали су после педесете још 31 годину доброг здра-

вог живота може да се процени број година у доброј кондицији, без онеспособљености.”

То је и путоказ за здравствену службу и здравствену политику јер, како наводи лондонски „Гардијан“, очекивани век здравог старења заостаје за начелном дуговечношћу. Знатан број тих „додатних“ година, испуњене су болешћу.

Око четири милиона (40 одсто) људи у Великој Британији старијих од 65 година имају неко ограничавајуће стање или хроничну болест, као што је дијабетес, срчано или респираторно обољење, карцином, артритис или деменција.

Многа од тих стања повезана су и са условима живота, при чему до изражаја долази огромна неједнакост између појединих

Универзална препорука: вежбање за здравију старост

Вежбање и здрава исхрана

Корина Локенхоф, директорка Лабораторије за здраво старење на Корнел универзитету, помиње и висок ниво стреса повезан са сиромаштвом, што такође утиче на здравље, цитира „Тајмс“.

Много је непознаница када је дуговечност у питању. Постоје примери задовољних и здравих старијих људи, а у немаштини. Велики је број чинилаца и нема правила.

Др Локенхоф зато као кључну препоруку истиче вежбање и здраву исхрану. Мада, морала је да примети да и у том случају новац може да има улогу.

ни просечни животни век (при рођењу) сада износи 72,6 година (у Србији то је 75,5 година, 78 за жене и 73 за мушкараце). Разумљиво, та цифра сама по себи не значи много без осталих показатеља. Право стање сагледава се тек поређењем других статистичких вредности, а посебно је занимљиво када се сравњују подаци једне земље у вези са животним распонима. Тек се тако изоштрава контраст и подела на оне који имају и оне који немају.

Нешто од тога је показала и најновија студија, објављена средином јануара у америчком „Геронтолошком журналу“, о утицају социоекономских фактора на дужину и квалитет здравог живота. Заједнички пројекат британских и америчких научника, са Универзитетског колеџа Лондона и са Харварда, потврдио је и допунио досадашња сазнања, а због резултата, вероватно и саме теме, добио публицитет и ван научних кругова. Укратко, богатство је кључ свега.

вља, што је далеко испред оних из најниже имовинске категорије којима је следовало 22 до 23 године.

Имућне жене, такође, имале су у педесетој још 33 године живота без већих здравствених сметњи, што је осам до девет година више него што су могле да рачунају жене из групе најсиромашнијих.

Испоставља се, значи, да богати људи уживају готово читаву деценију пре него што почну да их погађају потешкоће какве иначе иду с годинама. Није да образовање и социјални статус немају ефекат на здравље у старијем добу, напомиње се, али ништа није од таквог значаја као богатство.

Важност истраживања објашњава Паола Заниното, професор епидемиологије и јавног здравља и руководилац студије: „Док је очекивани век користан индикатор здравља, квалитет живота током старења је такође круцијалан. Предвиђањем периода здра-

делова града или читавих градова. Док за богате важи правило да им је свеједно где су, живе дуже и „не зависе од географије“, како каже „Њујорк тајмс“, за сиромашне окружење може бити пресудно.

И није небитно где си сиромашан. Истраживања у САД су показала да има делова где је животни век као у Руанди, али Њујорк, Лос Анђелес, Сан Франциско су места где је општи просперитет на таквом нивоу, а мере за здраву средину ефикасне, тако да тај квалитет дотиче свакога.

Па тако особа која живи, рецимо, у Сан Франциску може да очекује да ће живети три године дуже од некога са истом зарадом у Детроиту.

Добра мешавина мера за унапређење начина живота и јавног здравља могла би да помогне људима да живе дуже независно од тога толико зарађују.

Д. Драгић

Са улица у парламент

Опозиција која подржава протесте поднела 41.000 амандмана

Оно што је на улицама Париза и других француских градова почело 5. децембра прошле године – штрајкови и протести против реформе пензијског система – још се није завршило. Али је, стављањем на дневни ред парламента, ушло у нову фазу која ће потрајати све до лета.

Компромис између предлога председника Емануела Макрона, који жели да коктељ пензијских система установљен после Другог светског рата (више од 40 посебних режима за разна занимања) сведе на један универзалан, по његовом образложењу праведнији од садашњег, још није на видику. То потврђује чињеница да је опозиција, у којој је и екстремно десничарски Национални фронт Марин Ле Пен, поднела чак 41.000 амандмана, са јасном намером да расправу саботира.

Док је десница чврсто у фронту одбијања, партије левице су подељене на оне које предложене промене апсолутно одбијају и оне које су склонне неком договору.

Макрон против историје

Председник Макрон чија партија у Националној скупштини има већину, не одустаје, међутим, од своје решености да пензије реформише, упркос лекцији из скорашње француске историје када су, у сличним околности, од масовних протеста и штрајкова, од промена пензијског система 1986, 1995. и 2008. одустајала три његова претходника.

То је, представљајући 17. фебруара парламентарцима предлог реформског закона, потврдио и нови министар здравља Оливије Веран, речима да о њему постоје различита мишљења, што је разумљиво, с обзиром да је „Француска демократија“.

Истраживања, међутим, показују да је фронт одбијања и после скоро три месеца солидан: већина Француза не жели најављене промене и спремна је да настави демонстрације и штрајкове. Селидба реформске дебате у парламент обележена је тако још једним штрајком запослених у париском метроу.

Оваква врста супротстављања властима део је француске политичке културе: пре него што почну да преговарају, конфронтиране стране конопца затегну до пуцања.

Председник Макрон је додуше начинио неке уступке: одустао је од утврђивања нове границе од 64 године за завршетак радног века. Садашња од 62 године, успостављена 2010, најнижа је у Европи, док, на пример, кондуктери возова могу право на пуну пензију да остваре већ са 52 године живота.

Главни проблем ове реформе – као, уосталом, и претходних – јесте у томе што је немогуће свима удовољити.

Променама се зато готово подједнако жестоко супротстављају како они чији положај треба да се побољша, тако и они који их доживљавају као удар на стечена права. Међу потоњима је и 72.000 француских адвоката, који

су израчунали да ће се њихови пензијски доприноси по новом систему повећати, а да ће им пензије на крају бити мање, због чега су у штрајку били чак пет недеља.

Нове реалности

Међу главним генераторима незадовољства реформом јесте и недовољно разумљив стручни језик којим је формулисана. То је разлог за различита тумачења њених одредби што, у овој ери брзог ширења гласина преко друштвених мрежа и тешког разликовања правих од лажних вести, ствара велику конфузију, па и гнев, чак и у случајевима када за то нема правих разлога.

Једна од контроверзи која је неоснована, јесу страховања да ће реформисани систем бити заснован на англосаксонском моделу „капитализације“ – запослени инвестирају у пензијске фондове који своју вредност одржавају и увећавају (често ризичним) улагањима на финансијским тржиштима – уместо садашњег који почива на међугенерациској солидарности, начелу да они који раде својим доприносима обезбеђују пензије онима који су завршили свој радни век.

Проблем у овом погледу су, међутим, нове демограф-

ске реалности које погађају и Француску: док су средином прошлог века једног пензионера издржавала четири запослена, тај однос данас је сасвим близу односу један на једнога.

Један од битних фактора реформе је и околност што постојећи систем није фискално одржив: Француска за пензије издваја нешто више од 13 одсто свог бруто друштвеног производа, што је знатно више од већине земаља Европске уније. Текући дефицит националног пензијског фонда је 14 милијарди евра.

Да би се ово клупко некако размрсило, формирана је парламентарна комисија од 80 чланова (Национална скупштина има 577 посланика) у којој су заступљене све парламентарне странке.

Политички улог је велики: Макрон, који је председник постао 2017. и коме следеће суочавање са бирачима предстоји тек 2022, не може себи да приушти одустајање, што значи да ће и парламентарна дебата бити не само компликована, него и конфликтна, са потенцијалом да додатно продуби овим поводом створену велику поделу у француском друштву.

М. Бекин

АКТИВНОСТИ ГРАДСКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА СУБОТИЦА

Нови председник

Крајем прошле године Градско удружење пензионера Суботица изабрало је новог председника, Ратка Пижурци (на слици), и наставило да вредно реализује планиране активности.

Уз помоћ локалне самоуправе, почело је информатичко описмењавање чланова Удружења (60 полазника обуке). Организовано је неколико излета у бање у Мађарској и Србији, што чланови Удружења могу да плате на осам рата. Љубитељима позоришта омогућено је да, по повољним ценама, гледају представе у суботичком позоришту.

Како сазнајемо од новог председника, у просторијама Удружења одржавају се књижевне и песничке вечери, а недавно је

одржано и предавање „Облици насиља над старијим особама“ у организацији Црвеног крста. Четрдесет пензионера је до сада завршило обуку Црвеног крста за давање прве помоћи и добило сертификат о томе.

Крајем маја Удружење ће организовати мини-олимпијаду спорта, а најбољи у свим дисциплинама ће касније наступити на спортским играма Севернобачког и Севернобанатског округа, као и на Олимпијади спорта, здравља, и културе трећег доба.

Како каже Ратко Пижурци, од донатора су добили рачунаре, па је у плану информатичко повезивање Удружења и 35 месних организација.

Д. Кораћ

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ВЕЛИКА ПЛАНА

За бољи стандард најстаријих суграђана

Удружење пензионера општине Велика Плана прошле године је имало бројне активности (набавка огрева и пакета прехранбених производа, прославе, једнодневни излети, здравствене провере...).

– Трудил смо се да пензионерима бар донекле побољшамо стандард, а мислили смо и на наше болесне и социјално угрожене пензионере – каже Миодраг Мика Милосављевић (на слици), председник великоплањанских пензионера.

О трошку Фонда ПИО 65 пензионера из општи-

не Велика Плана боравило је у некој од бања, а Актив жена плањанске организације, поред низа активности, организовао је изложбу народних умотворина. Про-

шле године организација је прославила 72. рођендан, Дан старих и своју славу, Светог Тому.

Удружење пензионера први пут је организовало меморијални шаховски турнир „Душан Алексић“ у знак сећања на некадашњег председника великоплањанске организације пензионера који је био и добар шахиста. Пензионери су успешно учествовали на Окружној олимпијади спорта, здравља и културе. На Олимпијади у Врњачкој Бањи, од 254 екипе били су 52. у укупном пласману.

Сл. Костантиновић

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Седница окружног одбора

Општинска организација пензионера Смедеревске Паланке била је домаћин седнице Окружног одбора пензионера Подунавског округа. На седници су били председници и секретари организација пензионера Смедерева, Велике Плана и Смедеревске Паланке, а разговарало се, између осталог, о досадашњем раду и активностима организација трећег доба.

За члана комисије за друштвени стандард Савеза пензионера Србије предложен је Миодраг Мика Милосављевић, председник великоплањанских пензионера. Договорено је да домаћин пете Окружне олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба буде организација пензионера Смедеревске Паланке, средином маја.

Сл. К.

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Подршка немоћнима

Удружење пензионера Горњи Милановац је протекле године било веома активно, а за изузетну сарадњу добили су и захвалницу од Удружења пензионера из Ћићевца.

Организовали су дружења и излете, а учествовали су и на бројним спортским такмичењима и културним манифестацијама.

Породицама лошијег материјалног стања Удружење је, у сарадњи са ПИО фондом, поделило 163 пакета животињних намирница.

Уз подршку локалне самоуправе и градског превозника, за пензионере су обезбеђене бесплатне аутобуске карте на локалу, а међуградске са 40 посто попушта.

Такође, захваљујући локалној самоуправи, Удружење је добило компјутер и штампач и обезбедило редовне прегледе лекара уз мерење крвног притиска и шећера у крви за своје чланове. Из донације удружења дијабетичара, оболелима од шећерне болести поделили су 20 апарата за мерење шећера у крви и одговарајућу количину инсулина.

Труде се да сваком пензионеру изађу у сусрет и да пруже подршку старијим и немоћним пензионерима.

– У овој години имаћемо још пуно активности и надамо се још већој подршци локалне самоуправе – изјавио је председник Удружења, Милан Васић.

Г. О.

Борба са усамљеношћу и хладноћом

Због миграције становништва и одласка младих људи на рад у иностранство, општина Сјеница се полако али сигурно празни. Није лагодан живот ових горштака ни у летњем периоду, а снежно невреме с почетка фебруара паралисало је овај крај и оставило бројна села у блокади.

Од 4.633 пензионера у општини Сјеница, чланску карту удружења пензионера поседује њих 1.316. Од 16 месних одбора, четири су у граду, остали на широком простору Пештерске висоравни, прича Изет Лотинац, председник Удружења пензионера Сјенице.

– Тешко се долази до удаљених села, а и заинтересованост чланства за рад удружења није баш на нивоу. До ове године смо највише били ангажовани на обезбеђењу грева, односно мрког угља из рудника Штавал, али домаћинства све више прелазе на алтернативне изво-

ре енергије. Од прикупљене чланарине помажемо пензионере са најнижим приманима. Добро сарађујемо са Градском организацијом пензионера Рашког округа, са седиштем у Краљеву. Захвални смо им на бројним сугестијама за низ активности по питању социјалне политике, културе, здравствене заштите – каже Изет Лотинац.

Посредством Фонда ПИО, прошле године су 24 пензионера из Сјенице ишла на бесплатни опоравак у бању, мада

је било поднето више од 200 захтева.

– Живимо у руралној средини где је највећи број старијих лица. Због скромних примана и нарушеног здравља, везани су за кућни праг и нису имали прилику да оду на излет, рекреацију или опоравак даље од Сјенице, па им је одлазак у бању заиста пријао – наглашава Лотинац и помиње да редовно учествују на Олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи.

М. Ашковић

САВЕЗ ПЕНЗИОНЕРА РАСИНСКОГ ОКРУГА

Окружни одбор у новом сазиву

У организацији Удружења пензионера општине Ћићевац, одржана је конститутивна седница Окружног одбора Савеза пензионера Расинског округа, за чијег је председника једногласно изабран Миљко Минић, доскорашњи потпредседник Удружења пензионера града Крушевца.

Седници Окружног одбора Савеза пензионера Расинског округа у новом сазиву председавао је Миомир Вујић, досадашњи председник. Окружни одбор је усвојио Споразум о удруживању Градског удружења пензионера Крушевца и општинских удружења Александровца, Бруса, Варварина, Трстеника и Ћићевца и изабрано је ново руководство. За председника је изабран Миљко Минић из Крушевца, за потпредседника Живомир Мијатовић из Ћићевца, а за секретара Јованка Ђурђевић из Крушевца.

Новоизабрани председник изложио је основе програмског деловања Савеза пензионера Расинског округа, којима су обухваћени будући задаци у областима социјалне политике и друштвеног стандарда и културно-забавних и спортско-рекреативних активности.

Ж. Миленковић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА ПЕНЗИОНЕРА ЈАГОДИНЕ

Бољи услови за најстарије

На Изборној скупштини Удружења пензионера града Јагодине једногласно је одлучено да Часлав Ђорђевић (на слици) и током наредне

четири године обавља функцију председника Удружења.

За потпредседнике су изабрани Ксенија Миљковић, Слободан Стојадиновић и Иван Ђурђевић. Изабрани су и председници и чланови Извршног и Надзорног одбора, као и Статутарне комисије.

Оцењујући рад у протеклом периоду, председник Ђорђевић је истакао да су као пензионерска организација напредовали у сваком погледу, захваљујући подршци коју им пружа локална самоуправа града Јагодине.

– Ова подршка помогла је да у свакој сеоској средини пензионери добију своје просторије, тачније опремљен кутак за окупљање и дружење. Опремљени су и сви клубови у градским месним заједницама и тако ће се наставити и убудуће. Сиромашним пензионерима делили смо пакете уз свесрдну помоћ Црвеног крста. Пензионери могу повољно да набаве огрев и животне намирнице, а сваког месеца организују се забаве, дружења и излети. Неколико стотина пензионера путовало је у Грчку и Беч. Укључили смо се и у рекреативни спорт при „Јасси“, па се и тамо забављамо и дружимо – рекао је Ђорђевић.

Удружење пензионера града Јагодине има 3.100 чланова подељених у 45 сеоских и седам градских одбора. Јагодина има око петнаест хиљада пензионера па ће један од битних задатака у наредном периоду бити омасовљење Удружења.

А. Ђорић

БЕЛЕ ВОДЕ

Светосавски бал

Од марта прошле године у оквиру Месног одбора пензионера Беле воде, у просторијама МЗ „Беле воде“, активне су фолклорна, певачка и драмска секција, организоване у КУД „Ћилим“. Друштво води Јасмина Наранчић која се у младости активно бавила фолклором. Она волонтерски ради као кореограф и уметнички руководица.

КУД „Ћилим“ је 25. јануара ове године приредио Светосавски бал са богатим културно-уметничким програмом. Смештали су се рецитатори и певачи, чланови драмске секције извели су игроказ „Свети Сава и нерадна жена“, а фолклорни ансамбл сплет градских игара. Програм су водила Јасмина деца, Анђела и Лука, иначе врло активни у КУД „Ћилим“. Између најављених учесника они су говорили о животу и делу Светог Саве.

Задовољна публика није штедела аплаузе, а учесници су то заиста и заслужили. Овај програм је показао колико је та мала група за кратко време успела да постигне, али и да изгради један изузетан људски однос.

М. Р.

ГЦ „СРЕМ“ РУМА

Стигли поклони

У Геронтолошком центру „Срем“ у Руми недавно су боравили сарадници GIZ-а, немачке агенције за међународну сарадњу и развој, који су корисницима донели велики број гарнитура за друштвене игре. Марко Даковић и Миодраг Богдановић из GIZ-а дружили су се са становницима румске установе и са њима играли шах на новим гарнитурама.

Г. В.

КИКИНДА

Телевизор – дар за славу

И на овогодишњој светковини поводом Савиндана окупили су се бројни гости из организација пензионера са којима свечар, кикиндско удружење пензионера, сарађује. Њима су се придружили и Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине.

Кум обележавања крсне славе у Дому пензионера у Кикинди овог пута био је градоначелник Павле Марков (на слици први слева) који је у име локалне самоуправе честитао празник најстаријим суграђанима и даровао телевизор Удружењу пензионера.

С. З.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Традиционално надметање

Шаховска секција Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке организовала је традиционални Светосавски турнир на коме су учествовали пензионери из Велике Плана, Аранђеловца, и домаћини са две екипе.

Прво место освојила је екипа Удружења пензионера општине Велика Плана, друго пензионери екипе Паланка два, трећи су били шахисти Аранђеловца, док је четврто место припало пензионеру Паланке два. За најбољег играча проглашен је Мирољуб Трпковић, шахиста великоплањанских пензионера.

Сл. К.

ГОИР ПАНЧЕВО

Сликарска радионица

Градска организација инвалида рада Панчево у оквиру својих редовних активности организује и сликарске радионице за чланове.

Према речима Слободана Стефановића, председника ове ГОИР, недавно су организовали прву овогодишњу радионицу на којој је учествовало осам чланова.

Под будним оком Јелене Бадњевац Ристић, сликарке и сараднице ГОИР, чланови су сликали техникама пастел и уље на платну, док су теме биле пејзаж и мртва природа.

Радионица је прилика и да се чланови виде и друже, а како каже председник организације, чим отопли следећу сликарску радионицу ће одржати на обали Тамиша, где ће у природи чланови имати више мотива за сликање. **Д. К.**

СВРЉИГ

Сретењски турнир у шаху

Поводом Дана државности, на Сретење, у организацији ШК „Ветеран“ из Сврљига одржан је традиционални Сретењски турнир у шаху. На турниру који је игран по швајцарском систему учествовао је 21 шахиста. Победник турнира је мајсторски кандидат Војкан Маринковић. Друго место освојио је Дејан Алексић, такође мајсторски кандидат, и трећепласирани је првокатегорник Славиша Пејчић. Победницима и најмлађим учесницима такмичења уручене су дипломе. ШК „Ветеран“ основан је пре осам година и успешно се такмичи у лиги Нишавског округа и централне Србије – југ.

На Скупштини ШК „Ветеран“, која је одржана истог дана када и турнир, за председника Клуба изабран је Дејан Алексић, познати сврљишки шахиста. Усвојен је извештај о једногодишњем раду и такмичарски задаци клуба. **С. Ћ.**

КРАГУЈЕВАЦ

Век живота и успешна година

Месно удружење пензионера „Аеродром“ из Крагујевца протекле године је реализовало бројне културне, спортске и хуманитарне активности. Много пензионера је било заинтересовано за обилазак Србије, па су организовали излете, посете манастирима и културно-историјским знаменитостима и манифестацијама широм земље, сазнајемо од председнице удружења, Данице Тошић.

Ипак, оно чиме се чланови овог удружења посебно поносе јесте што у својим редовима имају чак два стогодишњака. Миливоје Петровић и Милорад Пантић су крајем 2019. прославили златне јубилеје, па су их тим поводом обишли представници удружења уз скромне поклоне. Неизрецива је њихова захвалност што нису заборављени. Ови времешни професори су и даље активни – Миливоје још пише књиге, а Милорад, који је од својих ђака добио надимак Срце, увек је у покрету, насмејан и спреман за дружење са најмлађим члановима породице. Тако је многе изненадио када је на прослави 100. рођендана заиграо коло са прауномком, а затим угасио свећице на торти (на слици). **Д. Т.**

БАЈИНА БАШТА

Поверење старом руководству

На последњој Скупштини Удружења пензионера Бајина Башта обављени су избори за мандатни период 2020–2024. година. За председника удружења поново је једногласно изабран Недељко Ракић. Чланови Скупштине похвално су говорили о његовом раду у удружењу које је једно од најактивнијих у Србији. Такође једногласно, за потпредседника је и у овом мандату изабран Спасоје Илић. На седници је изабран и Извршни и Надзорни одбор.

– Имали смо бројне активности у разним областима, све у интересу пензионера. Настојаћемо да у наредном периоду те активности још више побољшамо. Сада имамо више од хиљаду чланова а планирамо да проширимо број месних одбора на подручју општине – каже председник Удружења пензионера Бајина Башта, Недељко Ракић. **М. А.**

ОСАМНАЕСТИ СУСРЕТИ ВИНОГРАДАРА У НИШУ

Дани вина и мерака

Поводом дана виноградарара, Светог Трифуна, у Нишкој бањи је организована традиционална манифестација „Дани вина и мерака“ на којој су гости и посетиоци Бање могли да пробају најквалитетнија вина и ракију, али и кулинарске специјалитете нишког краја. Овогодишњи, осамнаести сусрети виноградарара били су прилика да произвођачи

добре капљице размене искуства и промовишу своје производе, али и да овдашње занатлије и удружења, на многобројним штандовима постављеним дуж главног шеталишта, изложе своје ручно рађене рукотворине и сувенире.

Поводом Међународног дана деце оболеле од рака, 15. фебруара, у Нишкој бањи је, у сарадњи са Националним удружењем деце оболеле од рака, организована и акција добровољног прикупљања помоћи за изградњу родитељске куће. **Љ. Глоговац**

ТРСТЕНИК ОБЕЛЕЖИО ВИНОГРАДАРСКУ СЛАВУ

Награђени најбољи произвођачи

Општина Трстеник, Туристичка организација, Народни универзитет Трстеник, Удружење виноградарара, винара и воћара трстеничког краја и Канцеларија за пољопривреду општине Трстеник и ове године су 14. фебруара свечаним програмом обележили виноградарску славу, Светог Трифуна. Манифестација је почела стручним предавањем у Већници Народног универзитета, а у подне је обављен обред сечења славског колача. Уследила је здравица, а онда су се присутнима обратили председник општине Трстеник, Александар Тирић, и председник СО Трстеник, Герасим Атанасковић. Изведен је и културно-уметнички програм, затим је приређена изложба и дегустација вина, а на крају манифестације најбољим виноградарима и винарима додељена су признања.

Најбоље бело вино произвео је Милош Симић из Мале Сугубине. У конкуренцији розе вина победник је Бојан Игњатовић из Рујишника, а у категорији црвених вина златна медаља је припала Дејану Вучковићу из Милутовца. За велики допринос развоју виноградарства и винарства плакете су добили Земљорадничка задруга „Мала Сугу-

бина 198“ (чији је штанд био и најлепше уређен), Винарија „Магаза“ из Велике Дренове и пољопривредно газдинство Стефан Матић из Риљца. Винарија Смиљковић награђена је за најбољи пропагандни материјал, док је за промотивни наступ награђено газдинство Алексић чији је штанд био најпосећенији.

Д. Ивановић

КЊАЖЕВАЦ ПРОСЛАВИО СВЕТОГ ТРИФУНА

Вече отвореног срца

И ове године у Завичајном музеју у Књажевцу одржано је „Вече отвореног срца“. Било је то 29. окупљање у част Светог Трифуна, заштитника пољских усева и винограда, али и заљубљених.

Милан Живковић, директор Завичајног музеја у Књажевцу, каже да ова манифестација већ 29 година окупља различите уметнике (вајаре, сликаре, фотографе), а

посвећена је образовању, уметности, поезији, вину.

На дан Светог Трифуна књажевачки виноградарари су, традиционално, обишли своје винограде, орезали покоју лозу и залили је вином како би, по веровању, вратили винограду снагу после зиме. Због тога у источној Србији Светог Трифуна називају и орезач или зарезој.

Удружења произвођача вина и ракије (Књажевац има више од 10 винарија) организовала су представљање и дегустацију својих производа. Светог Трифуна, као свог заштитника, прославили су и књажевачки угоститељи. Вино у књажевачком крају недељиво је од историје и традиције. Виногради се гаје с љубављу, а у њима расту аутохтоне сорте грожђа. Географски и климатски услови књажевачког краја идеални су за развој пољопривреде, посебно воћарства и виноградарства. То је било познато и старим Римљанима који су у долини Тимока узгајали винову лозу и уживали у добрим винима.

Д. Ђорђевић

Црквени брак и право на породичну пензију

? С. Б., Београд: Супружници су склопили црквени брак 3. 6. 2008. а грађански нису. И даље су у браку. Да ли се црквени извод из матичне књиге венчаних може узети као валидан доказ (постоје изјаве кумова и свештеника), да се беспотребно не би водио ванпарнични поступак за доказивање постојања ванбрачне заједнице. Колико ми је познато, у Хрватској и другим земљама се овакав брак признаје.

Одговор: Према последњим изменама и допунама Закона о ПИО, ванбрачна заједница је изједначена са браком, тј. породичну пензију, поред супружника, може да оствари и ванбрачни партнер. Законом је предвиђено да је за доказивање постојања ванбрачне заједнице валидна само правоснажна судска одлука којом је утврђено постојање ванбрачне заједнице.

Пољопривредна пензија

? Р. А., Топола: Како се обрачунава износ пољопривредне пензије? Молим Вас да ми то објасните пошто ми се чини да примам малу суму, а имам више од 30 година стажа.

Одговор: Износ пензије стажа осигурања за које је уплаћен допринос. Уколико мислите да сте оштећени, обратите се надлежној филијали Фонда ПИО.

Када у пензију

? З. Ш., Београд: Какви су услови за пензионисање мушкарца који има 41 годину стажа и 61 годину живота?

Одговор: Према одредбама Закона о ПИО, услов за стицање права на старосну пензију за осигураника мушкарца јесте да има 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања (или, ако има 45 година стажа, без обзира на године живота). Осигураник мушкарац који нема прописане године живота за остваривање права на старосну пензију, тј. навршених 65 година живота, може да оствари право на превремену старосну пензију у 2020. години ако има 40 година стажа осигурања и 58 година и четири месеца живота. Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се превремена старосна пензија трајно умањује за 0,34 одсто за сваки месец који недостаје до навршених 65 година живота, с тим да умањење не може бити веће од 20,4 посто.

Услов за превремену пензију

? М. Р., Лапово: Имам 31 годину стажа, а у мају 2020. године напунићу 61 годину живота. Да ли сам добро израчунала да ћу пуну пензију остварити у септембру 2022. и да ли уопште постоји могућност да остварим право за превремену старосну пензију?

Одговор: Добро сте израчунали да у 2022. години стичете право на старосну пензију када навршите 63 године и четири месеца живота. Да би се остварило право на превремену старосну пензију такође морају да буду испуњени одређени закон-

ски услови, које Ви, нажалост, не можете да достигнете с обзиром на то да имате 31 годину стажа, а у 2020. години услов за жене осигуранике за превремену пензију је 39 година стажа осигурања (и најмање 57 година и осам месеци живота).

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Право на породичну пензију удове из ванбрачне заједнице

? С. Ж., Београд: Да ли моја сестра, удовица од 2017, стара 66 година, која је са покојним зетом, корисником личне пензије, живела непрекидно у ванбрачној заједници од 1971. до 2017. године и са којим има заједничку децу рођену 1972. и 1976. године, може остварити право на породичну пензију. Колики би био процентни износ пензије и која документа треба приложити уз захтев?

Одговор: Право на породичну пензију ванбрачног супружника условљено је заједничким дететом или трајањем брака, односно ванбрачне заједнице од најмање три године.

Према Закону о ПИО, постојање ванбрачне заједнице се утврђује у ванпарничном поступку, који се покреће на захтев удове или удовца.

Уз захтев за пензију подноси се и правоснажна судска одлука којом је утврђено постојање ванбрачне заједнице, а право на пензију припада најраније од дана ступања на снагу измена закона, 14. 12. 2019. године.

Висина породичне пензије одређује се од пензије која је припадала кориснику пензије у моменту смрти. Процент

пензије се одређује према броју чланова породице који имају право на ту пензију и за једног члана породице то је 70 одсто покојникове пензије.

Уз попуњен образац захтева који се може добити у филијали Фонда ПИО или одштампати са сајта www.pio.rs, потребно је приложити:

1. Извод из матичне књиге умрлих (оригинал или оверене фотокопије) за умрлог осигураника – корисника.

2. Извод из матичне књиге рођених за чланове породице за које се подноси захтев (оригинал или оверена фотокопија) и личну карту на увид или уверење о пребивалишту.

3. Правоснажну судску одлуку којом је утврђено постојање ванбрачне заједнице.

Увећани додатак за туђу помоћ и негу

? М. Н., Неготин: Инвалидски сам пензионер од 2018. године. Од прошле године ми је признато и право на новчану накнаду за туђу негу и помоћ. Интересује ме да ли имам право да примам и увећани додатак за туђу негу и помоћ пошто ми се здравствено стање погоршало?

Одговор: Корисник који је по прописима о ПИО остварио право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, може остварити право на увећани додатак за помоћ и негу, ако испуњава услове из Закона о социјалној заштити. По Закону, право на увећани додатак за помоћ и негу може да оствари лице које има утврђен проценат телесног оштећења 100 одсто по једном основу или ако има органски трајни поремећај неуролошког и психичког типа,

као и лице код кога је утврђена потреба за помоћи и негом, а које има више оштећења, с тим да ниво оштећења износи 70 и више процената по најмање два основа.

Захтев се подноси надлежном центру за социјални рад према месту пребивалишта корисника пензије, који одлучује о праву и врши исплату увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, као орган надлежан за спровођење Закона о социјалној заштити.

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ВЛАСНИК ЈЕДНОГ УГОСТИТ. ОБЈЕКТА	ПРОТИВНИЦИ РАТОВА	ГРОФОВИЈА У ЕНГЛЕСКОЈ	ЦРНА ШУМСКА КРЕДА	ПОСЕБНА ВЕЖБА ДИСАЊА	ИМЕ КЊИЖЕВНИЦЕ КРИСТИ	ОЗНАКА ТЕМПА	ЦИГЛА	ГРЧКО СЛОВО	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРЕИРАТИ, ПРАВИТИ	НУЛТА БРЗИНА АУТОМОБИЛА	КОШТУЊАВО ВОЂЕ
СОБНО ГРЕЈНО ТЕЛО										ОЗНАКА СЛОВЕНИЈЕ УСАМЉЕНО			
СТРУЧЊАК ЗА ВИНО							ВЕЛИКА СЛИКА ПРЕВРЕМЕН						
МЕСТО У СРБИЈИ									БОГОМОЉА АНАТОЛ ФРАНС				
ВРСТА ДРВЕТА				ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ ПОСЛЕДЊЕ СЛОВО								СИМБОЛ ВОДОНИКА ВЕТРОМЕР	
МЕСТО У ДАЛМАЦИЈИ					ГРАМАТИЧКИ УКРАС								ОБЕЛЕЖЕНА ПУТАЊА
МОЧВАРНО ЗЕМЉИШТЕ										СТАРИ СЛОВЕН			
ИМЕ ГЛУМЦА ПАБИНА			ОБЈАШЊИВАЧ								КАТРАН		
ВРСТА ГУСТЕ ЛАНЕНЕ ТКАНИНЕ											ИМЕ ПЕРУАНСКЕ ПЕВАЧИЦЕ СУМАК		
УЗВИК: ЕНО, ЕВО										ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОСОВИНА (СКР.) ОДУПИРАТИ СЕ		
ОКВИР ЗА СЛИКУ										ГРАД НА КРИМУ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	НОТА СОЛМИЗАЦИЈЕ НАПРАВИТИ СЛИКУ										ПОЉОПРИ- ВРЕДНА ЕКОНОМИЈА		СТАРОЕГИПАТ. ПИСАЦ
НЕДЕЉНЕ ИЛУСТР. НОВИНЕ (СКР.)											ЖЕНСКО ИМЕ		
НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ, ГЕОРГ											ПРЕВРЕМЕН		
СПОЉНО- ТРГОВИН. АРБИТРАЖА (СКР.)											ВРСТА ПАПАГАЈА		
ЛИТВАНИЈА (СКР.)				ЈЕДНА ПЛАНЕТА	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СКУП ГЕОГРАФ. КАРАТА	НАША НЕГАЦИЈА	ИМЕ ПИСЦА ШИНКА	ОЗНАКА ЗА КАРАТ	ОЗНАКА ТОНЕ ГОРЊИ ДОМ		ОЗНАКА ЗА НЕПЕР ИМЕ АРАФАТА	
ОЗНАКА ИНТЕНЗИТЕТА		МЕРА ОТПОРА ГРАДУ ГАНИ			ОКУПИРАЊЕ КОКОШКА								
СВОЈСТВО ОСОБИНА									БОГИЊА УСУДА МУШКО ИМЕ				КОЊИ У ПЕСМИ
ВРСТА ПЕРШУНА			ВРСТА КРАГНЕ ЕЛЕКТРО- СРБИЈА				ЖЕНСКО ИМЕ ВОЈНА АКАДЕМИЈА						
ДРХТАВИЦА											ОЗНАКА ЗА ЕГИПАТ СИМБОЛ КИСЕОНИКА		
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ СРБИЈЕ (СКР.)				ВРШИОЦИ АСАНАЦИЈЕ									

ЧЕТВОРОСТРУКИ АНАГРАМ

Скандинавски **бог мора**
малу **морску рибу** воли,
а и **плес** га омамљује
у сред **града Литваније**.

ТРОСТРУКИ ЛОГОГРИФ

(Логогриф је загонетка где се једном појму
мења по једно слово и добија нова реч
одређеног значења.)

Старим **бродом** на весла,
муза комедије се возила,
и **украсну биљку** једну
на реверу носила.

РЕШЕЊЕ – скандинавска: радијатор, сло, енолол, постер, српатаре, авра, тис, Атакама, х, Омилш, анафора, рит, ант, Ар, тер, тик, Нима, ето, ос, рам, Ома, ре, пе, Нин, Нит, Ита, Аст, рап, ста, ара, лит, т, н, и, ом, аексџа, кепактег, Еса, ак, пол, Ванеса, ак, трескавица, ет, ИАС, асанатори, ЧЕТВОРОСТРУКИ АНАГРАМ: Атри, гира, игра, Пира, Гира, троструки логогриф: галија, талија, далија.

Да ли сте знали ...

– да се прослава 8. марта у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији и у земљама источне Европе углавном везивала за социјализам?

Чувене су биле синдикалне прославе у колективима, заједнички ручкови, честитке и поклони женама, групна шопинг путовања која су неретко трајала и по три дана. У Србији је Осми март први пут званично прослављен 1914. године.

– да је обележавање Међународног дана жена установљено још 1910. године, а Уједињене нације су службено почеле да га празнују тек 1975? Данас се углавном обележава

протестима и предавањима за промовисање равноправности и унапређење женских и људских права.

– да су се за право гласа најпре избориле жене на Новом Зеланду 1893. године (мада је Шведска прва земља у којој је између 1718. и 1771. постојало условно право гласа за жене које су су биле чланице еснафа и плаћале порез), а да је Швајцарска међу

последњима у Европи то право увела тек 1971. године? Оно је често било ограничено, па су нпр. од 1930. у Јужној Африци право гласа имале само белкиње, а у Португалу само жене ако имају средњу школу или виши степен образовања.

– да је чувена „Анка помодарка“, једна од контроверзнијих жена 19. века чије је право име било Анка Обреновић Константиновић, била из владајуће породице Обреновић? Надимак је добила због љубави према бечкој моди. Она је својим понашањем рушила провинцијалне табуе, борећи се за еманципацију и европеизацију жена у постотоманској Србији.

– да су на Великој народној скупштини одржаној 1918. године, када је проглашено уједињење Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, први пут изабране жене за посланице? Оне су биле знатно испред европских жена тог доба које су се тек бориле за стицање права гласа. Данас у Скупштини РС има 37,6 одсто жена посланица.

Лековите мисли

Волим ветар, а нарочито заветрину.

Имамо пуно планинара који се пењу на туђу грбачу.

Живот чине ситнице. Ту спада и моја пензија.

Ми смо чудан народ. Смејемо се чак и нашој збиљи.

У животу је као у шаху. Први страдају пешаци.

Критика је као лек. Корисна је, али се тешко прогута.

Душан Старчевић

Између редова

Насамареном човеку је теже него магарцу.

Не купујем више новине. Нема у њима ништа да се прочита између редова.

Више ми ташта не држи свећу. Увела је у нашој соби видео надзор.

Старост је младост са продуженим стажом.

Лако сам прихватио да дам све од себе што имам. Немам ништа.

Радивоје Јевтић Јенки

Црно и бело

Човек, то је трагање за мером.

Рад је од човека створио пензионера.

Да није афористичара, неки политичари би остали сасвим непознати.

И кад нам се црно пише, ми гледамо бело.

За неке лажи не треба кривити наивне, већ новине.

Радмило Мићковић

Зрна злата

Не оптерећуј слабашну кичму теретом жеља.

Ко чека обећано боље сутра, треба већ данас да засуче рукаве.

Афористичар прекопа у глави брдо јаловине да би нашао зрно злата.

Већина примети да има душу тек кад их заболи.

Човек је још једино наше богатство. Срећом, продајемо га за девизе.

Нема тог ловца на крупне звери који може истерати звер из човека.

Живан С. Филиповић

Сатира и живот

Кад се подсетим своје биографије, драго ми је да губим памћење.

Све је у човековим рукама, зато их треба чешће прати.

Осећам се бедно, опет сам морални победник.

Не отварај врата онима који ће касније сами улазити.

Историја бележи и неизвршена дела.

Све смо променили, а народ?

Миле Г. Лазаревић

Уметност

Знати живети је, кажу, уметност. По томе, код нас је много уметника.

Политички сам коректан. Ћутим!

Рад је створио човека, а нерад је створио човек.

Деца су украс света! А одрасли?

Човек осуђује туђе грешке, док се учи на својим.

Невен Шијаков